

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ НЫЗАМЫ

29.08.2007-ж. №137/III

АВТОРЛЫҚ ХУҚЫҚ ХӘМ ТҮРЛЕС ХУҚЫҚЛАР ХАҚҚЫНДА

І-БАП. УЛЫҰМА РЕЖЕЛЕР

1-статья. Усы Нызамның мақсети

Усы Нызамның мақсети илим, әдебиат хәм көркем өнер шығармаларын (авторлық хуқық), атқарыўлар, фонограммалар, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемлердиң көрсетиўлери яки еситтириўлерин (түрлес хуқықлар) дөретиў хәм олардан пайдаланыў менен байланыслы пайда болатын қатнасықларды тәртиплестириўден ибарат.

2-статья. Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы нызам хўжжетлери

Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы нызам хўжжетлери усы Нызам хәм басқа да нызам хўжжетлеринен ибарат.

Егер Өзбекстан Республикасының халық аралық шәртнамасында Қарақалпақстан Республикасының авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы нызам хўжжетлеринде нэзерде тутылғанынан басқаша қағыйдалар белгиленген болса, халық аралық шәртнаманың қағыйдалары қолланылады.

3-статья. Тийкарғы түсиниклер

Усы Нызамда төмендеги тийкарғы түсиниклер қолланылады:

шығарманың нусқасы – шығарманың хәр қандай материаллық түрде таярланған көширмеси;

шығарманы көпшилик алдында жарыққа шығарыў – шығарманың түп нусқасын ямаса көширмесин тиккелей яки пленка, диапозитив, телевизиялық кадр жәрдемінде ямаса қайсы бир басқа да техникалық қураллар арқалы экранда көрсетиў, сондай-ақ, аудиовизуал шығарманың айырым кадрларын олардың избе-излигин сақламастан көпшилик ушын ашық жерде ямаса бир шаңарақ ағзалары болмаған шахслардың кең дөгергеи жыйналған орында көрсетиў;

шығарманы жэрия етиў – автордың келисими менен әмелге асырылған, шығарманы басып шығарыў, көпшилик алдында жарыққа шығарыў, көпшилик алдында атқарыў, эфирге бериў ямаса басқаша усылда жиберий жолы менен туңғыш мәрте шығармадан хәммениң хабардар болыўы ушын имканият беретуғын хэрекет;

аудиовизуал шығарма – бир-бири менен байланыслы (сес пенен ямаса сессиз) алынған сўўретлердиң жазып алынған дүркиминен ибарат болған,

тийисли техникалық құраллар жәрдеминде көріп хәм еситип (сесли болса) қабыллау үшін арналған шығарма, соның ишінде дәслепки ямаса кейинги билдириу усылы қандай болыуына қарамастан кинематография шығармалары хәм кинематографияникине усас құраллар менен билдирилген барлық шығармалар (теле хәм видеофильмлер, диафильмлер, слайд-фильмлер хәм басқа да шығармалар);

аудиовизуал шығарманы таярлаушы – усындай шығарманы таярлау интасы хәм жууапкершилигин өз мойнына алған юридикалық ямаса физикалық шахс;

хәммениң дыққатына жеткеріу – шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин сымлар яки сымсыз байланыс құраллары арқалы телекоммуникация системаларынан пайдаланыушылар өз таңлауы бойынша қәлеген орында хәм қәлеген уақытта олардан пайдалана алыуы мүмкин болған тәризде хәммениң дыққаты ушын жиберіу;

хәммениң дыққаты ушын жиберіу – шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин эфирге бериу, кабель арқалы жиберіу, сондай-ақ, оларды жиберіу орнында уәкиллери болмаған көпшилик еситип хәм (ямаса) көріп қабыллауы ушын, усы тәризде еситиу ямаса көриу мүмкин болған шығармалар яки түрлес хуқықлар объектлери ҳақыйқатында қабыл етилиуи– етилмеслигине қарамастан, хәр қандай басқаша усылларда жеткеріу (нұсқаларды тарқатыу буған кирмейди);

жазыу – дауыслар хәм (ямаса) көринислерди қайта-қайта қабыллау, тәкирарлау ямаса жиберіу мүмкиншилигин беретуғын қайсы бир материаллық түрде техникалық құраллар жәрдеминде жазыуға түсириу;

атқарыу – шығарманы (соның ишінде халық дәретиушилиги шығармасын) фонограмманы, атқарыуды, сахна шығармасын, ойын, көркем оқыу, қосық айтыу, ойынға түсиу арқалы жанлы атқарыу ямаса техникалық құраллар жәрдеминде усыныу;

атқарыушы – актер, қосықшы, сазенде, ойыншы ямаса роль атқарыушы, қосық айтыушы, оқыушы, көркем етип оқыушы, ойынға түсиуши, интерпретация қылыушы, саз әсбабын шертиуши ямаса әдебият яки көркем өнер шығармасын (соның ишінде халық дәретиушилиги шығармасын) басқа бир тәризде атқарыушы физикалық шахс, сондай-ақ спектакльди сахналастырыушы режиссери хәм дирижер;

кабель арқалы жиберіу – шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин кабель, сым ямаса усыған уқсас құраллар жәрдеминде хәммениң дыққаты ушын жиберіу;

декоратив – әмелий көркем өнер шығармасы – түп нұсқалары ямаса нұсқалары әмелде пайдаланыу буйымлары сыпатында қолланылатуғын ямаса усындай буйымларға көширилген еки өлшемли ямаса үш өлшемли көркем өнер шығармасы, соның ишінде көркем өнерментшилик шығармасы ямаса санаат усылы менен таярланған шығарма;

мағлыұматлар базасы – объектив түрде билдирилген хэм электрон-есаплау машиналары (буннан былай текстте ЭЕМ деп алынады) жәрдеминде табыу хэм мүмкин болатуғын тәризде системаластырылған мағлыұматлар (мақалалар, есап-китаптар хэм усыған уқсаслар) жыйындысы;

автор – дәретиушилик мийнети менен шығарманы дәреткен физикалық шахс;

көпшилик алдында атқарыу – шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин атқарыу ямаса мәлим етиудин хәр қандай басқа формасы жәрдеминде, тиккелей яки техникалық қураллар жәрдеминде, көпшилик ушын ашық орында ямаса бир шаңарақ ағзалары болмаған шахслардың кең дөгереди жәмленген орында еситип хэм (ямаса) көрип қабыл етиу ушын жеткерий;

прокатқа берий – шығармалардың түп нусқасын ямаса нусқаларын яки түрлес хуқықлар объектлерин дәрәмат алыу мақсетинде ўақытша пайдаланыу ушын берий;

репрографикалық тәкирарлау – фото көширмесин алыу жолы менен ямаса басқа да техникалық қураллар жәрдеминде жазба хэм басқа да шығармалардың түп нусқаларын яки олардың көширмелерин бир ямаса оннан да көп нусқада, хәр қандай өлшемде хэм формада факсимил тәкирарлау, сүүретлеу көркем өнер шығармалары репродукцияларын баспахана усылларынан пайдаланып таярлау жағдайлары буған кирмейди. Репрографикалық тәкирарлау усы көширмелерди цифралы түрде сақлау яки көбейтиуди өз ишине алмайды, репрографикалық тәкирарлау ушын пайдаланылатуғын техникалық қураллардың өзине тән өзгешеликтери менен байланыслы турақлы көширме нусқалар жаратыу жағдайлары буған кирмейди;

ретрансляция – эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу яки еситтирий берийуши бир шөлкемнің көрсетиу ямаса еситтирийуин эфир яки кабель арқалы көрсетиу ямаса еситтирий берийуши басқа шөлкем тәрәпинен бир ўақытта эфирге берийу ямаса кабель арқалы жиберий;

тәкирарлау – шығармалардың ямаса түрлес хуқықлар объектлеринин яки олардан бир бөлегинин хәр қандай усылда хэм хәр қандай материаллық формада бир ямаса оннан да көп нусқаларын таярлау, соның ишинде еки өлшемли шығарманың бир ямаса оннан да көп нусқаларын үш өлшемде хэм үш өлшемли шығарманың бир ямаса оннан да көп нусқаларын еки өлшемде таярлау, ЭЕМ хэм басқа да электрон қурылмалар ядына жазып алыу;

фонограмма – қайсы бир атқарыудың, басқа да сеслердин хәр қандай тек ғана сесли жазыуы, аудиовизуал шығармаға киргизилген сесли жазыу буған жатпайды;

фонограмманың нусқасы – хәр қандай материаллық денедеги, фонограммдан тиккелей ямаса басқаша тәризде таярланған хэм усы фонограммада жазылған сеслердин хәммесин яки бир бөлегин өз ишине қамтыған фонограмманың көширмеси;

фонограмманы таярлаушы – атқарыудың ямаса басқа сеслердің биринши сесли жазыуы ушын инта хэм жууапкершиликти өз мойнына алған юридикалық ямаса физикалық шахс;

халық дөретиушилиги шығармалары – анық авторы болмаған ертеклер, қосықлар, аяқ ойындар, декоратив-эмелий көркем өнер шығармалары және көркем хэм хәуескерлик халық дөретиушилигиниң басқа да нәтийжелери;

жәриялау – шығарманың, атқарыу жазыуының ямаса фонограмманың өзгешелигинен келип шығып, көпшиликтиң ақылға уғрас талаптарын қанаатландыруу ушын жетерли муғдарда шығарманың, атқарыу жазыуының ямаса фонограмманың нусқаларын шығарма авторының, атқарыушының ямаса фонограмманы таярлаушының келисими менен айланысқа шығаруу;

эфирге беріу – шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин радио ямаса телевидение, соның ишинде жасалма жолдаслар (кабель телевидениеси буған кирмейди) арқалы беріу жәрдемінде хәммениң дыққаты ушын жиберіу. Шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин жасалма жолдас арқалы эфирге беріу дегенде сигналларды жердеги станциядан жасалма жолдасқа қабыл етиу хэм жасалма жолдастан сигналларды жиберіу түсиниледи, олардың жәрдемінде шығарма ямаса түрлес хуқықлар объектлери, оларды көпшилик әмелде қабыл етиуи – етпеуине қарамастан, хәммениң дыққатына жеткерилиуи мүмкин;

эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу ямаса еситтириу беріуши шөлкем – эфирге беріу ямаса кабель арқалы жиберіу ушын инта хэм жууапкершиликти өз мойнына алған хэм оларды белгиленген тәртипте әмелге асыруушы шахс;

эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу яки еситтириу беріуши шөлкемниң көрсетиуи ямаса еситтириуи – эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу яки еситтириу беріуши шөлкемниң өзи тәрөпинен, сондай-ақ оның буйыртпасы бойынша хэм оның қаржылары есабынан басқа шөлкем тәрөпинен дөрөтилген көрсетиу ямаса еситтириу;

хуқық ийеси – авторлық хуқыққа қатнаслы автор ямаса оның мийрасхорлары, түрлес хуқықларға қатнаслы атқарыушы ямаса оның мийрасхорлары, фонограмманы таярлаушы, эфир яки кабель арқалы көрсетиу ямаса еситтириу беріуши шөлкем, сондай-ақ шәртнамада ямаса усы Нызамда нәзерде тутылған басқа тийкар бойынша шығармалардан яки түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыу хуқықын алған басқа да юридикалық яки физикалық шахслар.

II-БАП. АВТОРЛЫҚ ХУҚЫҚ

4-статья. Авторлық хуқықтың хәрөкет етиу саласы
Усы Нызамға мууапық авторлық хуқық:

Өзбекстан Республикасы пуқаралары болған ямаса Қарақалпақстан Республикасы аймағында турақлы жасаў орнына ийе болған авторлардың яки авторлық хуқықтың басқа да дәслепки ийелик етиўшилериниң шығармаларына;

авторлардың пуқаралығы хәм турақлы жасаў орнына қарамастан, Өзбекстан Республикасы хәм Қарақалпақстан Республикасында биринши мәрте жәрияланған шығармаларға;

Өзбекстан Республикасының халықаралық шәртнамаларына муўапық, Қарақалпақстан Республикасында қорғалатуғын шығармаларға таралады.

Егер шығарма Өзбекстан Республикасы аймағынан тысқарыда биринши мәрте жәрияланған сәнеден соң отыз күн ишинде Қарақалпақстан Республикасы аймағында жәрияланған болса, Қарақалпақстан Республикасында да биринши мәрте жәрияланған деп есапланады.

Өзбекстан Республикасының халық аралық шәртнамаларына муўапық, шығармаға Қарақалпақстан Республикасы аймағында қорғаў берилген жағдайда, егер автор авторлық хуқықын алыў ушын тийкар болып хызмет еткен юридикалық факт қайсы мәмлекеттиң аймағында жүзеге келген болса, усы мәмлекеттиң нызамы менен анықланады.

5-статья. Авторлық хуқық объекти

Авторлық хуқық дәретиўшилик жумыс нәтийжеси болған илим, әдебият хәм көркем- өнер шығармаларына қатнаслы, олардың мақсети хәм қәдир қымбатына, сондай-ақ билдириў усылына қарамастан таралады.

Авторлық хуқық төмендеги, қайсы бир объективлик формада, жәрияланған, сондай-ақ, жәрияланбаған шығармаларға да таралады:

жазба (қолжазба, машинкаланған жазыў, ноталы жазыў хәм тағы басқалар; аўызеки (көпшилик алдында сөйлеў, көпшилик алдында атқарыў хәм тағы басқалар);

сесли ямаса видео жазыў (механикалық, магнитли, цифралы, оптикалық хәм тағы басқалар);

сүўретлеў (сүўрет, эскиз, картина, жоба, сызылма, кино-теле, видео, ямаса фотокадр хәм тағы басқалар);

көлемли-кеңислик (скульптура, модель, макет, қурылма ҳ..т.б.);

басқа формаларда.

Авторлық хуқық идеялар, принциплер, методлар, процесслер, системалар, усыллар ямаса концепцияларға емес, ал тәрийплеў формасына таралады.

6-статья. Авторлық хуқық объектлери болған шығармалар

Төмендегилер авторлық хуқық объектлери болып табылады:

әдебий шығармалар (әдебий-көркем, илимий, оқыў, публицистикалық хәм басқа да шығармалар);

драма хәм сценарий шығармалары;

текстли ямаса текстсиз музыкалы шығармалар;
 сазлы драмалық шығармалар;
 хореография шығармалары хәм пантомималар;
 аудиовизуал шығармалар;
 ренли сүүретлеу, скульптура, графика, дизайн шығармалары хәм басқа да сүүретлеу көркем өнери шығармалары;
 декоратив – әмелий хәм сахна безеуи өнери шығармалары;
 архитектура, қала қурылысы хәм бағ-парк дәретиу көркем өнери шығармалары;
 фотография шығармалары хәм фотографияға уқсас усылларда дәретилген шығармалар;
 география, геология карталары хәм басқа да карталар, география, топография хәм басқа да пәнлерге тийисли жобалар, эскизлер хәм шығармалар;
 барлық түрдеги ЭЕМ ушын бағдарламалар, соның ишинде хәр қандай бағдарлама дүзиу тилинде хәм хәр қандай формада, соның ишинде басланғыш текст хәм объект кодында тәрийплениуи мүмкин болған әмелий бағдарламалар хәм операция системалары;
 усы Нызамның 5-ши статьясында белгиленген талапларға жууап беретуғын басқа да шығармалар.

7-статья. Авторлық хуқықы объектлери болып есапланатуғын шығарманың бөлеклери, дөрэнди хәм топлам шығармалар

Усы Нызамның 5-статьясында белгиленген талапларға жууап беретуғын: шығарманың өз алдына пайдаланылыуы мүмкин болған бөлеклери (соның ишинде оның атамасы);
 дөрэнди шығармалар (аўдармалар, қайта исленген шығармалар, аннотациялар, рефератлар, жуўмақлар, шолыўлар, инсценировкалар, аранжировкалар, әпиўайыластырылған хәм илимий, әдебий және көркем өнер шығармаларының басқа да қайта исленген түрлери);
 топламлар (энциклопедиялар, антологиялар, мағлыўматлар базалары) хәм материаллардың таңланыуы ямаса жайластырылыуына қарай дәретиушилик мийнет нәтийжеси болған басқа да жәмленген шығармалар авторлық хуқықы объектлери болып есапланады;
 дөрэнди хәм топланған шығармалар, олардың жаратылыуы ушын тийкар болған ямаса олардың қурамына кирген шығармалар авторлық хуқықы объектлери болыуы ямаса болмауына қарамастан, авторлық хуқықы пенен қорғалады.

8-статья. Авторлық хуқықы объектлери болып есапланбайтуғын материаллар
 Төмендегилер авторлық хуқықы объектлери болмайды:
 рәсмий хұжжетлер (нызамлар, қарарлар, шешимлер хәм усыған уқсаслар) сондай-ақ олардың рәсмий аўдармалары;

рәсмий нышанлар хәм белгилер (байрақлар, герблер, орденлер, ақша белгилери хәм т.б.);

халық дәретиўшилиги шығармалары;

эпиўайы баспасөз мағлыўматы түриндеги күнделикли жаңалықларға байланыслы ямаса ағымдағы ўақыялар ҳаққындағы хабарлар;

адамның тиккелей индивидуал шығарма дәретиўге қаратылған дәретиўшилик жумысы қатнасығысыз, белгили бир түрдеги өндирис ушын арналған техникалық қураллар жәрдемінде алынған нәтийжелер.

9-статья. Рәсмий ҳужжетлер, нышанлар хәм белгилердиң жойбарларына болған ҳуқықлар

Рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгиниң жойбарына болған авторлық ҳуқық жойбарды дәреткен (ислеп шыққан) шахсқа тийисли болады.

Рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгиниң жойбарын ислеп шыққан шахс, егер бундай жойбарды ислеп шығыў ҳаққында тапсырма берген уйым тәрәпинен қадаған етилген болмаса, өзи дәреткен жойбарды жәриялаў ҳуқықына ийе. Жойбарды жәриялаўда оны ислеп шыққан шахс өзиниң атын, фамилиясын көрсетиўге ҳақлы.

Ўәкилликли уйым рәсмий ҳужжет таярлаў ушын рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгиниң жойбарынан, егер жойбар оны ислеп шыққан шахс тәрәпинен жәрияланған ямаса тийисли уйымға жиберилген болса, усы шахстың келисимисиз пайдаланыўы мүмкин.

Жойбар тийкарында рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белги таярлаў пайтында рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгини таярлап атырған уйымның қәлеўи бойынша жойбарға өзгерислер хәм қосымшалар киргизилиўи мүмкин.

Ўәкилликли уйым жойбар тийкарындағы рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгини қабыл еткеннен (тастыйықлағаннан) кейин усы рәсмий ҳужжет, нышан ямаса белгиден жойбарды ислеп шыққан шахстың аты, фамилиясын көрсетпеген ҳалда пайдаланылады.

10-статья. Авторлық ҳуқықтың жүзеге келиўи. Авторлық презумпциясы

Илим, әдебият хәм көркем өнер шығармасына авторлық ҳуқық оны дәретиў факты бойынша жүзеге келеди. Авторлық ҳуқықтың жүзеге келиўи хәм әмелге асырылыўы ушын шығарманы дизимнен өткерийў ямаса қандай да бир басқа рәсмийшиликке бойсыныў талап етилмейди.

Шығарманың түп нусқасында ямаса нусқасында автор сыпатында көрсетилген шахс, егер басқаша жағдай дәлийлленбеген болса, шығарманың авторы болып есапланады.

Шығарма аты көрсетилмей ямаса лақап пенен жәрияланған жағдайда (автордың лақабы оның ким екенлигине гүман қалдырмайтуғын жағдайлар буған кирмейди), шығарманы жәриялаған, шығармада аты-фамилиясы ямаса атамасы

көрсетілген басып шығарыушы, егер басқа дәлиiller болмаса, автордың үәкили болып есапланады хәм автордың хуқықларын қорғау және олардың әмелге асырыуды тәмийинлеу хуқықына ийе. Бул қағыйда бундай шығарманың авторы өз шахсын жәриялағанға шекем хәм өзиниң автор екенлигин мәлим еткенге шекем хәрекетте болады.

11-статья. Авторлық хуқықтың қорғау белгилери

Айрықша авторлық хуқықлар ийеси өз хуқықларынан хабардар етиу үшін авторлық хуқықтың қорғау белгисинен пайдаланыуы мүмкин болып, бул белги шығарманың хәр бир нусқасына қойылады хәм төмендеги үш элементтен ибарат болады:

айлана ишиндеги латынша «С» хәриби;

айрықша авторлық хуқықлар ийесиниң аты-фамилиясы (атамасы);

шығарма биринши мәрте жәрияланған жыл.

Авторлық хуқықтың қорғау белгисинде көрсетілген шахс, егер басқаша жағдай дәлийленген болмаса, айрықша авторлық хуқықлар ийеси болып есапланады.

12-статья. Биргеликтеги авторлық

Еки ямаса оннан да артық физикалық шахслардың биргеликтеги дәретиушилик мийнети нәтийжесинде жаратылған шығармаға болған авторлық хуқық, усы шығарма бөлинбейтуғын бир тутас ямаса хәр бири де өз алдына мазмунға ийе бөлимлерден ибарат болыуына қарамастан, биргеликтеги авторларға биргеликте тийисли болады.

Егер шығарманың белгилери бир бөлегинен оның басқа бөлеклерине байланысly болмаған халда пайдаланыу мүмкин болса, ол өзи алдына мазмунға ийе болған бөлим деп тән алынады.

Биргеликтеги авторлардың хәр бири, егер олардың арасындағы келисимде басқаша қағыйда нәзерде тутылған болмаса, шығарманың өзи дәреткен, өз алдына мазмунға ийе болған бөлегинен өз қәлегенинше пайдаланыуға хәқылы.

Биргеликтеги авторлар арасындағы қатнасықлар, әдетте, келисим тийкарында белгиленеди. Бундай келисим болмаған жағдайда шығармаға болған авторлық хуқық барлық авторлар тәрәпинен биргеликте әмелге асырылады, ал авторлық хәқы олардың арасында тең бөлистириледи.

Егер биргеликтеги авторлардың шығармасы бөлинбейтуғын бир тутас болса, шығармадан пайдаланыуды жетерли тийкарлар болмастан қадаған етиуге биргеликтеги авторлардан хеш бири хәқылы емес.

13-статья. Дөренди шығармаға болған авторлық хуқық

Дөренди шығарма авторына илим, әдебият хәм көркем өнер шығармасының усы автор тәрәпинен әмелге асырылған қайта ислеўге болған авторлық хуқықы тийисли болып табылады.

Дөренди шығарманың авторы қайта исленген шығарманың авторының хуқықларын мойынлаған жағдайда, өзи дөреткен шығармаға авторлық хуқықынан пайдаланады.

Дөренди шығарма авторының авторлық хуқықы қайта ислеўге тийкар болған шығарманы басқа шахслар да өзлери қайта ислеўине тосқынлық ете алмайды.

14-статья. Жыйынды шығармаға болған авторлық хуқық

Жыйынды шығарманың авторына (дүзиўшисине) дөретиўшилик мийнет нәтийжеси болған, усы автор тәрәпинен әмелге асырылған, материалларды таңлап алыў ямаса жайластырыўға болған авторлық хуқықы тийисли.

Дүзиўши жыйынды шығармаға киргизилген шығармалардан хәр бириниң авторының хуқықларын тән алған хәм сақлаған жағдайда, авторлық хуқықтан пайдаланады.

Егер авторлық шәртнамасында басқаша қағыйда нәзерде тутылған болмаса, жыйынды шығармаға киргизилген шығармалардың авторлары өз шығармаларынан пайдаланыўға болған толық хуқықларын жыйынды шығармадан байланыссыз сақлап қалады.

Дүзиўшиниң авторлық хуқықы басқа шахслардың өз жыйынды шығармаларын дөретиў ушын усы материалларды ғәрезсиз рәўиште таңлап алыўына ямаса жайластырыўына тосқынлық ете алмайды.

15-статья. Аудиовизуал шығармаға болған авторлық хуқық

Аудиовизуал шығарманың авторы (биргеликтеги авторлары) төмендегилерден ибарат:

сахналастырыўшы режиссёр;

сценарий авторы;

белгили бир аудиовизуал шығарма ушын арнап дөретилген текстли ямаса текстсиз музыкалы шығарманың авторы;

сахналастырыўшы оператор;

сахналастырыўшы художник.

Атамасы ямаса аты-фамилиясы таярлаўшы сыпатында шығарманың түп нусқасында ямаса нусқасында көрсетилген юридикалық яки физикалық шахс, егер басқаша жағдай дәлийлленген болмаса, усы аудиовизуал шығарманы таярлаўшы деп тән алынады.

Аудиовизуал шығарма көпшилик алдында атқарылған жағдайда, сазлы шығарма (текстли ямаса текстсиз) авторы өз сазлы шығармасының көпшилик алдында атқарылғанлығы үшін хақы алыу хуқықын сақлап қалады.

16-статья. Интервью авторлары

Интервьюге болған авторлық хуқық интервью берген шахсқа хәм интервьюди алған шахсқа, егер олардың арасындағы келисимде басқаша қағыйда нәзерде тутылған болмаса, биргеликтеги авторлар сыпатында тийисли болады.

Интервьюдан пайдаланыуға тек ғана интервью берген шахстың келисими менен жол қойылады.

17-статья. Шығармалардың дәретилиуин шөлкемлестириуши шахслардың хуқықлары

Шығармалардың дәретилиуин шөлкемлестириуши шахслар (аудиовизуал шығармаларды таярлаушылар, энциклопедияларды басып шығарыушылар, продюсерлар х.т.б.) тийисли шығармалардың авторлары деп тән алынбайды. Бирақ усы Нызамда ямаса басқа да нызамларда нәзерде тутылған жағдайларда, бундай шахслар усундай шығармалардан пайдаланыуда айрықша хуқықларға ийе болады.

Аудиовизуал шығарманы таярлаушы, бул шығармадан пайдаланылғанда, өз аты-фамилиясын ямаса атамасын көрсетиуге яки аты-фамилиясы ямаса атамасы көрсетилиуин талап етиуге хуқықлы.

Энциклопедиялардан, энциклопедиялық сөзликлерден, илимий жумыслардың дәуирли хәм дауамлы топламларынан, газеталар, журналлар хәм басқа да дәуирли басылымлардан пайдаланыуға болған айрықша хуқықлар оларды басып шығарыушыға тийисли. Бундай басылымлардан хәр қандай тәризде пайдаланылғанда басып шығарыушы өз аты-фамилиясын ямаса атамасын көрсетиуге яки аты-фамилиясы ямаса атамасы көрсетилиуин талап етиуге хуқықлы.

18-статья. Автордың жеке мүлклик емес хуқықлары

Шығарманың авторына төмендеги жеке мүлклик емес хуқықлар тийисли:
 шығарманың авторы деп мойынланыу хуқықы (авторлық хуқықы);
 шығармадан автордың хақықый аты-фамилиясын, лақабын көрсеткен халда ямаса аты-фамилиясын көрсетпестен яғный аты көрсетилмей пайдаланыу ямаса пайдаланыуға рухсат бериу хуқықы (авторлық аты-фамилиясына болған хуқық);
 шығарманы хәр қандай формада жәриялау ямаса жәриялауға рухсат бериу хуқықы (жәриялауға болған хуқық), соның ишинде қайтарып алыу хуқықы;
 шығарманы, соның ишинде оның атамасын автордың намысы хәм абыройына зыян келтириу мүмкин болған хәр қандай тәризде бузып

көрсетилиуіне ямаса ҳәр қандай басқа да усындай ҳәрекетлерден қорғау ҳуқықы (автордың абыройын қорғау ҳуқықы).

Автор шығарманы жәриялау ҳаққында алдын қабыл еткен шешиминен шығармадан пайдаланыу ҳуқықын алған шахсларға олар усындай шешимнің себебинен көрген зәлелдің орнын, соның ишинде қолдан берилген пайданы өтеу шәрти менен, бас тартыу ҳуқықына (шығарманы шақырып алыу ҳуқықына) ийе. Егер шығарма жәрияланған болса, автор оны шақырып алғанлығы ҳаққында көпшиликке мәлим етиуи шәрт. Бунда ол шығарманың бурын таярланған нускалардың өз есабынан айланыстан алып қойыуға ҳуқықлы. Егер автор менен дүзилген шәртнамада басқаша қағыйда нәзерде тутылған болмаса, бул қағыйдалар хызмет шығармаларына қолланылмайды.

Шығарманы жәриялау, көпшилик алдында атқарыу ямаса оннан басқаша тәризде пайдаланыуда шығарманың өзине, атамасына ҳәм автордың аты-фамилиясы көрсетилиуіне қандай да бир өзгерис киргизиуге тек ғана автордың келисими менен жол қойылады.

Автордың келисимисиз оның шығармасын иллюстрациялар, сөз басы, соңғы сөз, шолыулар ямаса қандай да бир түсиндирмелер менен басып шығарыу қадаған етиледі.

Автордың жеке мүлклик емес ҳуқықлары, оның мүлклик ҳуқықларына қарамастан, оған тийисли болып, шығармадан пайдаланыуға болған айрықша ҳуқықлар басқа шахсқа өткерилген жағдайда да оның өзінде сақланып қалады.

Автордың өз жеке мүлклик емес ҳуқықларын әмелге асырыудан бас тартыу ҳаққында қайсы бир шахс пенен келисими ҳәм бул ҳаққындағы арзасы өз-өзинен ҳақықый емес.

19-статья. Автордың мүлклик ҳуқықлары

Автор шығармадан ҳәр қандай формада ҳәм ҳәр қандай усылда пайдаланыуда айрықша ҳуқықларға ийе.

Юридикалық ҳәм физикалық шахслар, усы Нызамда көрсетилгеннен тысқары жағдайларда, шығармадан тек ғана ҳуқық ийеси ямаса басқа ўәкилликли шахс пенен дүзилген шәртнамаға муўапық, соның ишинде мүлклик ҳуқықларды жәмәәтлик тийкарда басқарыушы шөлкемлер менен дүзилген шәртнамаға муўапық ямаса олар болмаған жағдайда, бул шөлкемлердің ўазыйпалары ҳәм миннетлемелерин орынлаушы шөлкем менен дүзилген шәртнамаға муўапық пайдаланыуы мүмкин.

Автордың шығармадан пайдаланыуға болған айрықша ҳуқықлары төмендеги ҳәрекетлерди әмелге асырыу ямаса бундай ҳәрекетлерге рухсат беріу ҳуқықын аңлатады:

шығарманы тәкирарлау (тәкирарлау ҳуқықы);

шығарманың түп нұсқасын ямаса нұсқаларын сатыу яки меншик хуқықын басқаша тәризде басқа бир шахсқа өткеріу жолы менен тарқатыу (тарқатыу хуқықы);

шығарманы хәммениң дыққатына жеткеріу (хәммениң дыққатына жеткеріу хуқықы);

шығарманың түп нұсқасын ямаса нұсқаларын прокатқа беріу (прокатқа беріу хуқықы);

тарқатыу мақсетинде шығарманың нұсқаларын, соның ишинде толық авторлық хуқықлары ийесиниң рухсаты менен таярланған нұсқаларын импорт етиу (импорт етиу хуқықы);

шығарманы сым (кабель) арқалы ямаса басқа да усыған уқсас қураллар жәрдемінде беріу жолы менен хәммениң дыққаты ушын жиберіу (кабель арқалы жиберіу хуқықы);

шығармаға дүзетиулер киргизиу, оны аранжировкалау ямаса басқаша тәризде қайта ислеу (қайта ислеу хуқықы);

шығарманы көпшилик алдында көрсетиу (көпшилик алдында көрсетиу хуқықы);

шығарманы көпшилик алдында атқарыу (көпшилик алдында атқарыу хуқықы);

шығарманы сымсыз қураллар жәрдемінде беріу жолы менен хәммениң дыққаты ушын жиберіу (эфирге узатыу хуқықы);

шығарманы аударыу (аударыу хуқықы);

шығарманы хәммениң дыққатына тәкирарлап жиберіу, егер бундай жиберіу дәслепки жиберіуди әмелге асырған шөлкемнен басқа шөлкем тәрепинен әмелге асырылса (хәммениң дыққатына тәкирарлап жиберіу хуқықы).

Автор өз шығармасынан пайдаланыудың хәр бир түри ушын хақы алыу хуқықына (хақы алыу хуқықы) ийе.

Егер жәрияланған шығарманың нұсқалары оларды сатыу ямаса меншик хуқықын басқаша тәризде басқа шахсқа өткеріу арқалы пуқаралық айланысқа нызамлы киргизилген болса, оларды келешекте автордың келисимисиз хәм оған хақы төлеместен тарқатыуға жол қойылады, усы Нызамның 23-статьясының үшінши бөлимінде нәзерде тутылған жағдай буған кирмейди.

Шығармадан дәрамаат алыу мақсетинде пайдаланылғанлығы ямаса оннан пайдаланыу бундай мақсетке қаратылмағанлығына қарамастан, шығармадан пайдаланылған деп есапланады.

Шығарманың мазмунын қураушы режелерди (ойлап табыуларды, басқа да техникалық, экономикалық, шөлкемлестириушилик хәм усыған уқсас шешимлерди) әмелий қолланыу шығармадан авторлық хуқық мәнисинде пайдаланыу деп есапланбайды.

20-статья. Автордың айырым мүлклик хуқықларының өзине тән өзгешеликлери

Автордың шығарманы аўдарыўға хэм қайта ислеўге болған айрықша хуқықлары аўдарылған ямаса қайта исленген шығармаға байланыслы усы Нызамның 19-статьясының үшінши бөлимінде нэзерде тутылған хэрекетлерди эмелге асырыў ямаса бундай хэрекетлерге рухсат бериў хуқықын өз ишине алады.

Автордың дизайнерлик, архитектуралық, қала қурылысы хэм бағ-парк дөретиў жойбарларынан пайдаланыўға болған айрықша хуқықлары бундай жойбарларды ҳақыйқатта эмелге асырыўды да өз ишине алады. Қабыл етилген архитектуралық жойбардың авторы, егер шэртнамада басқаша қағыйда нэзерде тутылған болмаса, буйыртпашыдан қурылысқа байланыслы хўжетлерди ислеп шығыў хэм имарат ямаса қурылманы қурыўда өз жойбарын эмелге асырыўда қатнасыў хуқықын бериўди талап етиўге хуқықлы.

21-статья. Прокатқа бериў хуқықы

Аудиовизуал шығармалар, ЭЕМ ушын бағдарламалар, фонограммаға жазылған шығармалардың авторлары шығарманың түп нусқасын ямаса нусқасын прокатқа бериўге рухсат етиўде айрықша хуқыққа ийе. Егер усундай прокат бул шығармаларды тэкирарлаўға болған айрықша хуқыққа айтарлықтай зыян келтиретуғын кең көлемли тэкирарлаўға алып келмесе, сондай-ақ, ЭЕМ ушын бағдарламаларға байланыслы, егер ЭЕМ бағдарламаның өзи прокаттың тийкарғы объекти болмаса, усы бөлимнің режелери аудиовизуал шығармаларға қолланылмайды.

Фонограмма ямаса аудиовизуал шығарманың нусқаларын прокатқа бериўде фонограмма ямаса аудиовизуал шығарманы прокатқа бериў хуқықы фонограмманы таярлаўшыға ямаса аудиовизуал шығарманы прокатқа бериў хуқықы фонограмманы таярлаўшыға ямаса аудиовизуал шығарманы таярлаўшыға өткерилгенлигине қарамастан автор фонограмма ямаса аудиовизуал шығарманың нусқаларының прокаты ушын ҳақы алыў хуқықын сақлап қалады. Усы ҳақының ең кем муғдары, оны төлеў шэртлери хэм тэртиби Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети тэрепинен белгиленеди.

22-статья. Шығармаларды сақлаў ушын тапсырыў

Егер шығарма сақлаў ушын хэр кимнің пайдаланыўы мүмкин болған сақлаў орнына (депозитарийге) тапсырылған болса хэм депозитарий менен дүзилген шэртнамаға муўапық усы депозитарийге мүрэжат ететуғын хэр қандай шахстың шығарманың нусқасын алыўы мүмкин болса, шығармадан бул тэризде пайдаланыў шығармалардың қолжазбаларын, хэр қандай материаллық түрдеги басқа да шығармаларды сақлаў ушын тапсырыў деп тән алынады.

Шығарманы сақлаў ушын тапсырыў айрықша авторлық хуқық ийесиниң депозитарий менен дүзилген, шығармадан пайдаланыў шэртлерин белгилеўши

шәртнама тийкарында әмелге асырылады. Бундай шәртнама хәм депозитарийдиң пайдаланыўшы менен дүзген шәртнамасы ғалаба шәртнама болып есапланады.

23-статья. Сүүретлеў көркем өнери шәртнамаларынан пайдаланыў хуқықы. Даўамлы хуқық

Сүүретлеў көркем өнери шығармасының авторы шығарманың меншик ийесинен өз шығармаларын тәкирарлаў хуқықын (пайдаланыў хуқықын) әмелге асырыў имканиятын бериўди талап етиўге хуқықлы. Бунда шығарманың меншик ийесинен шығарманы авторға жеткерип бериўди талап етиў мүмкин емес.

Сүүретлеў көркем өнери шығармасына болған меншик хуқықының автордан басқа шахсқа (хақы төленип ямаса тегин) өтиўи бул шығарманың дәслепки сатылыўын билдиреди.

Сүүретлеў көркем өнери шығармасын алдыңғы баҳасынан кеминде жигирма процент жоқары баҳа бойынша жәриялы қайта сатыўдың («Ким зыят» саўдасы, сүүретлеў көркем өнери галереясы, көркемлик салон, дүкан хәм т.б. арқалы) хәр бир жағдайында автор сатыўшыдан қайта сатыў баҳасының бес проценти муғдарында хақы алыў хуқықына ийе (даўамлы хуқық). Бул хуқық басқа шахсқа өткерилмейди хәм тек ғана автордың нызам бойынша мийрасхорларына авторлық хуқықтың хәрекет етиў мүддетине өтеди.

24-статья. Авторлық хуқықлардың шеклениўи

Автор хәм басқа шахслардың шығармадан пайдаланыў барысындағы айрықша хуқықларын шеклеўге усы Нызамның 25-33-статьяларында ямаса басқа нызамларда нәзерде тутылған жағдайларда ғана жол қойылады.

Усы шеклеўлер шығармадан нормал пайдаланылыўына орынсыз зыян келтирмеў хәм автордың нызамлы мәплерин тийкарсыз кемситпеў шәрти менен ғана қолланылады.

25-статья. Шығармаларды автордың келисимисиз хәм хақы төлеместен жеке мақсетлерде тәкирарлаў

Жәрияланған шығарманы жеке мақсетлерде автордың ямаса басқа хуқық ийесиниң келисимисиз хәм хақы төлемеген ҳалда тәкирарлаўға жол қойылады, усы Нызамның 33-статьясында нәзерде тутылған жағдайлар буған кирмейди.

Усы статьяның биринши бөлиминиң қағыйдалары:

имаратлар хәм қурылмалар түриндеги архитектуралық шығармаларды тәкирарлаўға;

мағлыўматлар базаларын ямаса олардың әҳмийетли бөлеклерин тәкирарлаўға;

нызамда нәзерде тутылған жағдайларды есапқа алмағанда, ЭЕМ ушын бағдарламаларды тәкирарлаўға;

кітаптарды (толық) хэм ноталы текстлерди репрографиялық тэкирарлаўға байланыслы қолланылмайды.

26-статья. Шығармалардан автордың аты-фамилиясын көрсетип, еркин пайдаланыў

Шығармадан автордың аты-фамилиясын хэм алынған деректи әлбетте көрсеткен ҳалда және шығармадан нормал пайдаланыўына зыян келтирмеў хэм автордың нызамлы мәплерин кемситпеў шәрти менен төмендеги тәризде еркин пайдаланыўға жол қойылады:

жарияланған шығармалардан түп нусқада хэм аўдармада илимий, изертлеў, полемика, сын хэм реклама менен байланыслы болмаған мәлимлеме мақсетлеринде гөзленген мақсетке сәйкес көлемде цитата алыў, соның ишинде газета хэм журналлардағы мақалалардан үзиндилерди баспасөз шолыўлары түринде тэкирарлаў;

жәрияланған шығармалардан ямаса бундай шығармалардың үзиндилеринен билимлендириў хэм оқыў түриндеги басылымларда, радиоситтириў хэм телекөрсетиўлерде, сесли хэм видео жазыўларда гөзленген мақсетке сәйкес көлемде мысал сыпатында пайдаланыў;

күнделикли сиясий, экономикалық, социаллық хэм диний мәселелер бойынша газета хэм журналларда басылған мақалалар ямаса эфирге берилген яки кабель арқалы жиберилген усы түрдеги шығармаларды газеталарда тэкирарлаў, эфирге бериў ямаса кабель арқалы жиберилеў, усындай пайдаланыў автор тәрәпинен қадаған етилген жағдайлар буған кирмейди;

көпшилик алдында шығып сөйленген сиясий баянатлар, мүрәжатлар, билдириўлер хэм усыған уқсас шығармаларды гөзленген мақсетлерге сәйкес көлемде газеталарда тэкирарлаў, эфирге бериў ямаса кабель арқалы жиберилеў. Бунда усындай шығармаларды топламларда жәриялаў ҳуқықы авторда сақланып қалады;

күнделикли ўақыялар процессинде көриў ямаса еситиў мүмкин болған шығармаларды усындай ўақыялардың шолыўларында фотография ямаса кинемотография қураллары жәрдемінде эфирге узатыў ямаса кабель арқалы жиберилеў жолы менен мәлимлеме мақсетине сәйкес көлемде тэкрарлаў ямаса хэммениң дыққаты ушын жиберилеў. Бунда усындай шығармаларды топламларда жәриялаў ҳуқықы авторда сақланып қалады;

дәрамаат алыўды гөзлемеген ҳалда көзи әззилер ушын рельефли – точкалы ҳәриплер яки басқа усыллар менен жәрияланған шығармаларды тэкирарлаў, усындай тэкирарлаў усыллары ушын арнаўлы дәретилген шығармалар буған кирмейди.

Пуқаралық айланысқа нызамлы киргизилген шығармалардың нусқаларын кітапханалар тәрәпинен ўақытша пайдаланыўға автордың яки басқа да ҳуқық ийесиниң келисимисиз хэм ҳақы төлемеген ҳалда бериўге жол қойылады. Бунда

авторлық хуқық объектлери болған, цифралы түрде билдирилген шығармалардың нусқалары, соның ишинде китапхана ресурсларынан өз-ара пайдаланыў тәртибинде берилетуғын шығармалардың нусқалары бул шығармалардың цифралы түрдеги көширме нусқаларын дөретиў имканиятына жол қоймаў шәрти менен тек ғана китапханалардың имаратларында ўақытша пайланыўға берилиўи мүмкин.

27-статья. Шығармалардан репрографиялық тәкирарлаў жолы менен пайдаланыў

ДэраMAT алыўды гөзлемеген ҳалда, автордың ямаса басқа да хуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлеместен, лекин шығармадан пайдаланылып атырған автордың аты-фамилиясын ҳәм алынған дерегин әлбетте көрсеткен тәризде:

китапханалар ҳәм архивлер тәрeпинен – шығарманың жоғалған ямаса жарамсыз болып қалған нусқаларын тиклеў, алмастырыў ушын, сондай-ақ өз қорларынан бул шығармаларды қандай да бир себеп пенен жоғалтқан басқа китапханалар ҳәм архивлерге шығармалардың нусқаларын бериў ушын жәрияланған шығарманы;

китапханалар ҳәм архивлер тәрeпинен пуқаралардың оқыў ҳәм изертлеў мақсетлериндеги сораўлары бойынша, сондай-ақ билимлендириў мәкемелери тәрeпинен аудитория шынығыўлары ушын топламларда, газеталар ҳәм басқа да дәўирли басылымларда басылған айырым мақалалар ҳәм киши көлемли шығармаларды, жәрияланған жазба шығармалардан (сүүретли ямаса сүүретсиз) қысқа үзиндилерди бир нусқада репрографиялық тәкирарлаўға жол қойылады.

28-статья. Хәмме еркин бара алатуғын орынларда турақлы жайласқан шығармалардан еркин пайдаланыў

Хәмме еркин бара алатуғын орынларда турақлы жайласқан архитектуралық, фотография, сүүретлеў көркем өнери шығармаларын автордың ямаса басқа да хуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлемеген ҳалда тәкирарлаў, эфирге бериў ямаса кабель арқалы жиберийге жол қойылады. Бул қағыйда шығарманың көриниси усындай тәкирарлаў, эфирге бериў ямаса кабель арқалы жиберийдиң тийкарғы объекти болған жағдайларға, сондай-ақ шығарманың көринисинен коммерциялық мақсетлерде пайдаланылатуғын жағдайларға байланыслы қолланылмайды.

29-статья. Шығармаларды көпшилик алдында еркин атқарыў

Жәрияланған музыкалы шығармаларды рәсмий, диний ҳәм жерлеў мәресимлеринде бундай мәресимлердиң өзгешелигине сәйкес көлемде автордың ямаса басқа да хуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлеместен көпшилик алдында атқарыўға жол қойылады.

30-статья. Шығармалардан сорастырыў, дәслепки тергеў, ҳәкимшилик ҳәм судлаў жумысларын жүргизиў мақсетлери ушын пайдаланыў

Шығармалардан сорастырыў, дәслепки тергеў, ҳәкимшилик ҳәм судлаў жумысларын жүргизиў мақсетлерин гөзлеп, пайдаланыў мақсетине сәйкес көлемде автордың ямаса басқа да ҳуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлеместен пайдаланыўға жол қойылады.

31-статья. Эфир арқалы көрсетиў ямаса еситтириў бериўши шөлкемлер тәрәпинен қысқа мүддет пайдаланыў ушын еркин жазып алыў

Эфир арқалы көрсетиў ямаса еситтириў бериўши шөлкем өзи эфирге узатыў ҳуқықын алған шығарманы автордың келисимисиз ҳәм қосымша ҳақы төлемеген ҳалда өз үскенелери жәрдеминде ҳәм өз көрсетиўлери ямаса еситтириўлери ушын әмелге асырыў шәрти менен қысқа мүддет пайдаланыў ушын жазып алыўы мүмкин. Егер бундай жазыўды сақлаўдың узағырақ мүддети автор менен келисилген болмаса, шөлкем оны таярланғанынан соң алты ай ишинде жоқ етип жиберийи шәрт. Егер бундай жазыў тек ғана ҳужжетли түрде болса, жазыў шығарма авторының келисимисиз мәмлекетлик архивлерде сақланыўы мүмкин.

32-статья. ЭЕМ ушын бағдарламалар ямаса мағлыўматлар базаларын еркин тәкирарлаў ҳәм әпиўайыластырыў

ЭЕМ ушын бағдарламаның ямаса мағлыўматлар базасының нусқасына нызамлы ийе болған шахстың кейин ала жеке пайдаланыў мақсетинде ЭЕМ ушын бағдарламаны ямаса мағлыўматлар базасын еркин тәкирарлаўға ҳәм әпиўайыластырыўға болған ҳуқықы нызам менен белгиленеди.

33-статья. Жеке мақсетлерде тәкирарлағаны ушын ҳақы төлеў

Аудиовизуал шығарманы ямаса фонограмманы дәрамаат алмастан тек ғана жеке мақсетлер ушын шығарманың авторының, атқарыўшының, фонограмманы ҳәм аудиовизуал шығарманы таярлаўшының келисимисиз, лекин оларға ҳақы төлеген ҳалда тәкирарлаўға жол қойылады. Ҳақы бундай тәкирарлаў ушын пайдаланылатуғын үскенелерди (аудио - ҳәм видеомагнитофонлар ҳәм басқа да үскенелерди) және материаллық түрлерин (сесли ҳәм (ямаса) видеопленкалар ҳәм кассеталар, компакт дисклер ҳәм басқа да материаллық түрлерин) таярлаўшылар ҳәм импорт етиўшилер тәрәпинен төленеди.

Таярланатуғын ҳәм импорт етилетуғын үскенелер және материаллық түрлериниң дизими, сондай-ақ алынатуғын ҳақы ставкалары, оны жыйнаў шәртлери ҳәм тәртиби Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети тәрәпинен белгиленеди.

Усы статьяда нәзерде тутылған ҳақыны жыйнаў ҳәм бөлистириў авторлар, фонограммаларды таярлаўшылар ҳәм атқарыўшылардың мүлклик ҳуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердин бири тәрәпинен усы шөлкемлер арасында дүзилген келисимге муўапық әмелге асырылады. Егер усы келисимде басқаша реже нәзерде тутылған болмаса, көрсетип өтилген ҳақы төмендегише бөлистириледі: қырқ проценти - авторларға, отыз проценти – атқарыўшыларға, отыз проценти – фонограммалар ҳәм (ямаса) аудиовизуал шығармаларды таярлаўшыларға.

Усы статьяда нәзерде тутылған ҳақыны алыў ҳәм бөлистириў тәртин тексеріў ҳәм қадағалаў арнаўлы ўәкилликли мәмлекетлик уйым тәрәпинен әмелге асырылады.

Экспорт предмети болып есапланатуғын үскенелер ҳәм материаллық буйымларға, сондай-ақ үй шараятларында пайдаланыў ушын арналмаған профессионал үскенелерге қатнаслы жыйым әмелге асырылмайды ҳәм ҳақы төленбейди.

34-статья. Хызмет шығармасына болған авторлық ҳуқық

Хызмет ўазыйпаларын ямаса хызмет тапсырмасын орынлаў тәртинде дөретилген шығармаға (хызмет шығармасына) болған автордың жеке мүлклик емес ҳуқықлары шығарманың авторында сақланып қалады.

Хызмет шығармасынан пайдаланыўға болған айрықша ҳуқықлар, егер автор менен жұмыс бериўши арасындағы шәртнамада басқаша реже нәзерде тутылған болмаса, жұмыс бериўшиге тийисли.

Хызмет шығармасынан пайдаланыўдың ҳәр бир түри ушын авторлық ҳақы муғдары ҳәм оны төлеў тәртиби автор менен жұмыс бериўши арасындағы шәртнамада белгиленеди. Жұмыс бериўши менен дүзилген шәртнамаға қарамастан, автор шығарма жәрияланған ўақыттан соң он жыл өткеннен кейин, жұмыс бериўшиниң келисими менен болса оннан да бурынырақ шығармадан пайдаланыў ҳәм авторлық ҳақыны алыў ҳуқықын толық көлемде қолға киргизеди.

Автордың хызмет шығармасынан тапсырма мақсети талап етпейтуғын усылда пайдаланыў ҳуқықы шекленбейди.

Жұмыс бериўши хызмет шығармасынан ҳәр қандай тәризде пайдаланыўда өз атамасын көрсетиўге ямаса оны көрсетиўди талап етиўге ҳақылы.

Хызмет ўазыйпаларын ямаса жұмыс бериўшиниң хызмет тапсырмаларын орынлаў тәртинде усы Нызамның 17-статьясының үшінши бөлимінде нәзерде тутылған энциклопедиялар, энциклопедиялық сөзликлер, дәўирли ҳәм даўамлы илимий жұмыслар топламлары, газеталар, журналлар ҳәм басқа да дәўирли басылымлардың дөретилиўине усы статьяның режелери қолланылмайды.

35-статья. Авторлық хуқықтың хәрекет етиў мүддети

Авторлық хуқық автордың пүткил өмири даўамында хәм ол қайтыс болғаннан соң елиў жыл даўамында хәрекет етеди, усы статьяда хәм басқа да нызамларда нәзерде тутылған жағдайлар буған кирмейди.

Биргеликтеги авторлықта дәретилген шығармаға болған авторлық хуқық биргеликтеги авторлардың пүткил өмири даўамында хәм биргеликтеги авторлар арасында ең узақ жасаған ақырғы шахс қайтыс болғаннан кейин елиў жыл даўамында хәрекет етеди.

Лақап пенен ямаса аты көрсетилмей нызамлы жәрияланған шығармаға болған авторлық хуқық шығарма жәрияланғаннан кейин елиў жыл даўамында хәрекет етеди. Егер көрсетилген мүддет ишинде лақап пенен ямаса аты көрсетилмей жазылған шығарманың авторы өз шахсын мәлим етсе ямаса буннан былай оның шахсы гүманға орын қалдырмаса, усы статьяның биринши бөлиминде көрсетилген мүддетлер қолланылады.

Автор қайтыс болғаннан кейин биринши мәрте жәрияланған шығармаға болған авторлық хуқық шығарма жәрияланғаннан кейин елиў жыл даўамында хәрекет етеди.

Авторлық хуқық, авторлыққа болған хуқық хәм автордың абыройын қорғаў хуқықы мүддетсиз қорғалады.

Шығармаға Өзбекстан Республикасының халық аралық шәртнамаларына муўапық қорғаў берилген жағдайда, Өзбекстан Республикасы аймағында авторлық хуқықтың хәрекет етиў мүддети усы статьяға муўапық белгиленеди. Лекин, бул мүддет шығарма келип шыққан мәмлекетте белгиленген авторлық хуқықтың хәрекет етиў мүддетинен асып кетпеўи керек.

Усы статьяда нәзерде тутылған мүддетлерди есаплаў мүддеттиң өте баслаўы ушын тийкар болатуғын юридикалық факт жүз берген жылдан кейинги жылдың биринши январынан басланады.

36-статья. Авторлық хуқықтың мийрас бойынша өтиўи

Автордың мүклик хуқықлары мийрас бойынша өтеди.

Автордың жеке мүклик емес хуқықлары мийрас бойынша өтпейди. Автордың мийрасхорлары көрсетилген хуқықларды қорғаўға хуқықлы. Мийрасхорлардың усы хуқықлары мүддет пенен шекленбейди.

Автордың мийрасхорлары болмаған жағдайда, оның жеке мүклик емес хуқықларын қорғаў арнаўлы ўәкилликли уйымға жүкленеди.

Егер шығармаға болған авторлық хуқық бир неше мийрасхорға биргеликте тийисли болса, шығармадан пайдаланыў тәртиби олардың арасындағы келисимде белгиленеди. Бунда мийрасхорлардан хеш бири басқа мийрасхорлардың шығармадан пайдаланыўды жетерли тийкарларсыз қадаған етиўге хәқылы емес.

37-статья. Шығарманың жәмийетлик мүлкке айланыуы

Шығармаларға болған авторлық хуқықтың хәрекет етиў мүддетиниң тамамланыуы олардың жәмийетлик мүлкке айланыуын билдиреди.

Өзбекстан Республикасы аймағында ҳеш қашан қорғаў берилмеген шығармалар жәмийетлик мүлк болып есапланады.

Жәмийетлик мүлк болған шығармалардан хәр қандай шахс авторлық ҳақыны төлемеген ҳалда еркин пайдаланыуы мүмкин. Бунда автордың жеке мүклик емес хуқықлары сақланыуы керек.

38-статья. Авторлық шәртнама

Усы Нызамның 19-статьясының үшінши бөлиминде нәзерде тутылған мүклик хуқықлар тек ғана авторлық шәртнаманы дүзиў жолы менен хуқық ийеси тәрәпинен басқа шахсқа өткерилиўи мүмкин, усы Нызамда белгиленген жағдайлар буған кирмейди.

Автордың мүклик хуқықларын басқа шахсқа өткерийў айрықша хуқықларды басқа шахсқа өткерийў ҳаққындағы авторлық шәртнама тийкарында ямаса айрықша болмаған хуқықларды басқа шахсқа өткерийў ҳаққындағы авторлық шәртнама тийкарында әмелге асырылыў мүмкин.

Айрықша хуқықларды басқа шахсқа өткерийў ҳаққындағы авторлық шәртнама тек ғана усы хуқықлар өткерилип атырған шахс шығармадан белгили бир усылда хәм шәртнамада белгиленген шеклерде пайдаланыуына рухсат бередиди.

Айрықша болмаған хуқықларды басқа шахсқа өткерийў ҳаққындағы авторлық шәртнама пайдаланыушыға шығармадан усындай хуқықларды басқа шахсқа өткерген айрықша хуқықлар ийеси хәм (ямаса) бул шығармадан усындай усылда пайдаланыў ушын рухсат алған басқа шахслар менен тең рәуиште пайдаланыўға рухсат бередиди.

Авторлық шәртнама бойынша басқа шахсларға өткерилетуғын хуқықлар, егер шәртнамада тиккелей басқаша реже нәзерде тутылған болмаса, айрықша болмаған хуқықлар деп есапланады.

Шығармаға болған авторлық хуқық шығарма билдирилген материаллық объектке болған меншик хуқықы менен байланыслы емес.

Материаллық объектке болған меншик хуқықын ямаса материаллық объектке ийелик етиў хуқықын басқа шахсқа өткерийў усы объектте сәўлеленген шығармаға болған қандай да бир авторлық хуқықтың өз-өзинен басқа шахсқа өткерилиўине себеп болмайды.

39-статья. Авторлық шәртнаманың шәртлери

Авторлық шәртнамада төмендегилер нәзерде тутылыуы керек:

шығармадан пайдаланыў усыллары (усы шәртнама тийкарында өткерилетуғын конкрет хуқықлар);

шығармадан пайдаланыўдың ҳәр бир усылы ушын төленетуғын ҳақы муғдары ҳәм (ямаса) төленетуғын ҳақы муғдарын белгилеў тәртиби, оны төлеў тәртиби ҳәм мүддетлери.

Авторлық шәртнама тәрәплер зәрүр деп тапқан басқа да шәртлерди нәзерде тутыўы мүмкин.

Авторлық шәртнамада шығармадан пайдаланыў ҳуқықы қанша мүддетке өткерилиўи ҳаққында шәрт болмаған жағдайда, шәртнама дүзилген сәнеден баслап бес жыл өткеннен кейин, егер пайдаланыўшы шәртнама бийкар етилгенге шекем кеминде алты ай бурын бул ҳаққында жазба рәўиште ескертилген болса, шәртнама автор тәрәпинен бийкар етилиўи мүмкин.

Авторлық шәртнамада шығармадан пайдаланыў ҳуқықы ҳәрекет ететуғын аймақ шеклери ҳаққында шәрт болмаған жағдайда, шәртнамаға муўапық басқа шахсларға өткерилетуғын ҳуқықтың ҳәрекет етиўи Өзбекстан Республикасы аймағы менен шекленеди.

Басқа шахсқа өткерилиўи авторлық шәртнамада тиккелей нәзерде тутылмаған шығармадан пайдаланыў ҳуқықлары басқа шахсқа өткерилмеген деп есапланады.

Шәртнама дүзилген пайтта шығармадан пайдаланыў ҳаққында еле мәлим болмаған ҳуқықлар авторлық шәртнама предмети болыўы мүмкин емес.

Төлөнетуғын ҳақы авторлық шәртнамада шығармадан пайдаланыўдың тийисли усылы ушын алынатуғын дәрамааттан процент тәризинде белгиленеди ямаса, егер буны шығарманың өзгешелиги яки оннан пайдаланыўдың өзине тән тәрәплери менен байланыслы ҳалда әмелге асырыў мүмкин болмаса, шәртнамада белгиленген сумма тәризинде ямаса басқаша тәризде белгиленеди. Усы авторлық ҳақының ең кем муғдарлары Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети тәрәпинен белгиленеди.

Егер шығарманы басып шығарыў ямаса оннан басқаша тәризде пайдаланыў ҳаққындағы авторлық шәртнамадан ҳақы төлеў белгили бир сумма тәризинде белгиленсе, шәртнамада шығарманың ең көп тиражы белгилеп қойылыўы шәрт.

Авторлық шәртнаманың авторды келешекте усы темада ямаса усы салада шығармалар дәретиўди шеклейтуғын шәрти өз-өзинен ҳақыйқый емес.

Авторлық шәртнаманың усы Нызам талапларына қайшы келетуғын шәртлери ҳақыйқый емес.

40-статья. Аудиовизуал шығарма дәретиў ҳәм оннан пайдаланыўға байланыслы авторлық шәртнаманың өзине тән өзгешеликлери

Аудиовизуал шығарма дәретиў ҳәм оннан пайдаланыў ушын авторлық шәртнаманы дүзиў, егер шәртнамада басқаша реже нәзерде тутылған болмаса, бул шығарма авторлары тәрәпинен аудиовизуал шығарманы таярлаўшыға тәкирарлаў, тарқатыў, прокатқа бериў, көпшилик алдында атқарыў, эфирге бериў, кабель арқалы жиберий, ҳәммениң дыққатына тәкирарлап жиберий, аудиовизуал

шығарманы хэммениң дыққатына жеткериў, сондай-ақ аудиовизуал шығармаға субтитр ислеў хэм текстти дубляж етиў бойынша айрықша хуқықлардың өткерилиўине алып келеди. Көрсетилген хуқықлар аудиовизуал шығармаға болған авторлық хуқық хәрекет ететуғын мүддет даўамында хәрекетте болады.

Аудиовизуал шығарманың қурамына киретуғын шығармалардан пайдаланыў авторлық шәртнама тийкарында хэм нызамда нәзерде тутылған басқа тийкарларда әмелге асырылады.

Шығарманы аудиовизуал шығарма қурамына киргизиўге өз келисимин берген хуқық ийеси, егер аудиовизуал шығарманы таярлаўшы менен дүзилген авторлық шәртнамада басқаша қағыйда нәзерде тутылған болмаса, аудиовизуал шығармадан пайдаланыўды қадаған етиўге ямаса қандайда бир тәризде шеклеўге хуқықлы емес.

Аудиовизуал шығармаға жыйынды бөлим болып кирген, бурыннан бар болған шығарманың да, оның үстинде ислеў барысында дөретилген шығарманың да авторлары, егер аудиовизуал шығарманы таярлаўшы менен дүзилген авторлық шәртнамада басқаша реже келисилген болмаса, хәр бири өз шығармасына байланыслы авторлық хуқықтан пайдаланады.

41-статья. Буйыртпаның авторлық шәртнамасы

Автор буйыртпаның авторлық шәртнамасы бойынша шығарманы шәртнама шәртлерине муўапық дөретиў хэм оны буйыртпашыға тапсырыў миннетлемесин алады.

Буйыртпаның авторлық шәртнамасы бойынша дөретилген шығармаға болған жеке мүклик емес хуқықлар авторға тийисли болады.

Буйыртпаның авторлық шәртнамасы бойынша шығармадан пайдаланыў ушын мүклик хуқықлар басқа шахсқа өткерилген жағдайда, усы Нызамның 38, 39 хэм 42-статьяларының режелери сақланыўы тийис.

42-статья. Авторлық шәртнаманың формасы

Авторлық шәртнама жазба түрде дүзилиўи керек, нызамда нәзерде тутылған жағдайлар буған кирмейди.

ЭЕМ ушын бағдарламалар хэм мағлыўматлар базалары нусқаларын сатыўда авторлық шәртнама, егер оның шәртлери (бағдарламадан хэм мағлыўматлар базасынан пайдаланыў шәртлери) бағдарлама ямаса мағлыўматлар базасы нусқаларында тийисли тәризде баян етилген болса, жазба түрде дүзилген деп есапланады.

III-БАП. ТҮРЛЕС ХУҚЫҚЛАР

43-статья. Түрлес хуқықлардың хәрекет етиў саласы

Атқарыўшының хуқықлары төмендеги шәртлерден бирине бойсынылған жағдайда усы Нызамға муўапық оған тийисли деп тән алынады:

атқарыўшы Өзбекстан Республикасы пуқарасы болса;

атқарыўшының пуқаралығына қарамастан, атқарыў биринши мәрте Өзбекстан Республикасы хәм Қарақалпақстан Республикасы аймағында әмелге асырылған болса;

атқарыў усы статьяның екинши бөлиминиң режелерине муўапық қорғалатуғын фонограммаға жазылған болса;

фонограммаға жазылмаған атқарыў усы статьяның үшінши бөлиминиң қағыйдасына муўапық эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң қорғалатуғын көрсетиў ямаса еситтириўине киргизилген болса.

Фонограмманы таярлаўшының хуқықлары төмендеги шәртлердиң бири сақланған жағдайда, усы Нызамға муўапық оған тийисли деп тән алынады:

фонограмманы таярлаўшы Өзбекстан Республикасы пуқарасы ямаса Қарақалпақстан Республикасы аймағында жайласқан жерине ийе болған юридикалық шахс болса;

фонограмманы таярлаўшының пуқаралығы ямаса жайласқан жерине қарамастан, фонограмма биринши мәрте Өзбекстан Республикасы аймағында жәрияланған болса.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң хуқықлары, егер шөлкем Қарақалпақстан Республикасы аймағында жайласқан жерине ийе болса хәм эфирге бериў яки кабель арқалы жибериўди Қарақалпақстан Республикасы аймағында жайласқан узатқышлар жәрдемінде әмелге асырып атырған болса, усы Нызамға муўапық усы шөлкемге тийисли деп тән алынады.

Сырт елик юридикалық хәм физикалық шахслардың Өзбекстан Республикасының халықаралық шәртнамаларына муўапық, Қарақалпақстан Республикасында қорғалатуғын түрлес хуқықлары да усы Нызамға муўапық тән алынады.

44-статья. Түрлес хуқықлар объектлери

Түрлес хуқықлар объектлери қатарына атқарыўлар, фонограммалар, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўлери ямаса еситтириўлери киреди.

45-статья. Түрлес хуқықлар субъектлери

Атқарыўшылар, фонограммаларды таярлаўшылар, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемлер түрлес хуқықлар субъектлери болып табылады.

Түрлес хуқықлардың жүзеге келиўи хәм әмелге асырылыўы ушын түрлес хуқықлар объектин дизимнен өткериў ямаса қандайда бир басқа рәсмийшиликке бойсыныў талап етилмейди.

Юридикалық хәм физикалық шахслар, соның ишинде көрсетиў ямаса еситтириўди эфирге бериў хәм кабель арқалы жибериўди (ретрансляция да усыған киреди) әмелге асырыўшы юридикалық хәм физикалық шахслар, усы Нызамда нәзерде тутылған жағдайлардан тысқары, шығармадан, атқарыўдан, фонограммадан ямаса эфир яки кабель арқалы көрсетиў ямаса еситтириў бериўши шөлкемнің көрсетиў ямаса еситтириўинен тек ғана хуқық ийеси яки басқа ўәкилликли шахс пенен дүзилген шәртнамаға муўапық пайдаланыўы мүмкин. Ретрансляция авторлар, атқарыўшылар, фонограммаларды таярлаўшылар хәм басқа да хуқық ийелеринин эфирге бериў, кабель арқалы жибериў, хәммениң дыққатына жеткериўге болған хуқықларына бойсынылған ҳалда әмелге асырылыўы тийис.

46-статья. Түрлес хуқықлардың қорғаў белгилери

Фонограммаға хәм (ямаса) бундай фонограммаға жазылған атқарыўға болған айрықша хуқықлар ийелери өз хуқықларынан хабардар етиў ушын түрлес хуқықлардың қорғаў белгисинен пайдаланыўы мүмкин болып, бул белги фонограмманың хәр бир нусқасында хәм (ямаса) ол сақланатуғын футлярда қойылады хәм төмендеги үш элементтен ибарат болады:

айнала ишиндеги латынша «P» хәриби;

айрықша түрлес хуқықлар ийесинин аты, фамилиясы (атамасы);

фонограмма биринши мәрте жәрияланған жыл.

Атамасы ямаса аты-фамилиясы усы фонограммада хәм (ямаса) ол сақланатуғын футлярда әпиўайы тәризде көрсетилген юридикалық ямаса физикалық шахс, егер басқа жағдай дәлиленбеген болса, фонограмманы таярлаўшы деп тән алынады.

47-статья. Атқарыўшының хуқықлары

Атқарыўшыға төмендеги хуқықлар тийисли:

аты-фамилиясына болған хуқық;

атқарыўды атқарыўшының намысы хәм абройына зыян келиўи мүмкин болған хәр қандай тәризде бузып көрсетилиўинен ямаса хәр қандай басқаша тәриздеги усыған усас жағдайлардан қорғаў хуқықы;

атқарыўдан хәр қандай түрде пайдаланыўға болған айрықша хуқықлары, соның ишинде атқарыўшының атқарыўдан пайдаланыўдың хәр бир түри ушын ҳақы алыўға болған хуқықы.

Атқарыўшының атқарыўдан пайдаланыўға болған айрықша хуқықлары төмендеги хәрекетлерди әмелге асырыў ямаса бундай хәрекетлерге рухсат бериў хуқықын аңлатады:

атқарыў жазыўын тәкирарлаў (тәкирарлаў хуқықы);

атқарыу жазыуының түп нұсқасы ямаса нұсқаларын сатыу яки меншик хуқықын өзгеше тәризде басқа шахсқа өткеріу жолы менен тарқатыу (тарқатыу хуқықы);

атқарыу жазыуын хәммениң дыққатына жеткеріу (хәммениң дыққатына жеткеріу хуқықы);

атқарыу жазыуының түп нұсқасы ямаса нұсқаларын, хәтте олар атқарыушының келисими менен тарқатылғаннан кейин хәм түп нұсқаға және нұсқаларға болған меншик хуқықына қарамастан, прокатқа беріу (прокатқа беріу хуқықы);

бурин жазылмаған атқарыуларды жазып алыу (жазып алыу хуқықы);

атқарыуды эфирге беріу ямаса кабель арқалы жиберіу, егер бундай еситтириу ямаса көрсетиу ушын пайдаланылатуғын атқарыу бурин эфирге берилмеген болса ямаса жазыудан пайдаланылған халда әмелге асырылмаса (жазып алынбаған атқарыуды эфирге беріу ямаса кабель арқалы жиберіу хуқықы);

атқарыу жазыуын эфирге узатыу ямаса кабель арқалы жиберіу, егер дәслеп бул жазыу коммерциялық емес мақсетлер ушын таярланған болса (атқарыу жазыуын эфирге узатыу ямаса кабель арқалы жиберіу хуқықы).

Атқарыушының атқарыу жазыуын тәкирарлауға болған айрықша хуқықы төмендеги жағдайларда қолланылмайды:

атқарыудың дәслепки жазыуы атқарыушының келисими менен әмелге асырылғанда;

атқарыу жазыуын тәкирарлау атқарыу жазып алынып атырғанда атқарыушының келисими қайсы мақсетте алынған болса, усы мақсетте әмелге асырылғанда;

атқарыу жазыуын тәкирарлау усы Нызамның 53-статьясындағы режелерге муапық таярланған жазыу мақсетинде әмелге асырылғанда.

Егер атқарыу жазыуының нұсқалары оларды сатыу ямаса меншик хуқықын өзгеше тәризде басқа шахсқа өткеріу жолы менен пуқаралық айланысқа нызамлы киргизилген болса, атқарыушының келисимисиз хәм оған хақы төлемеген халда олардың буннан былай да тарқатылыуына жол қойылады.

Хызмет ўазыйпаларын ямаса жумыс беріушиниң хызмет тапсырмасын орынлау тәртибинде әмелге асырылған атқарыуларға тийислисинше усы Нызамның 34-статьясының қағыйдалары қолланылады.

Атқарыушылар өз хуқықларын атқарылатуғын шығармалардың авторларының хуқықлары сақланған халда әмелге асырыуы керек.

Атқарыу жазыуынан дәрамат алыу мақсетинде пайдаланылғанлығы ямаса оннан пайдаланыу бундай мақсетке қаратылмағанлығына қарамастан, атқарыу жазыуынан пайдаланылған деп есапланады.

48-статья. Атқарыушының хуқықларын басқа шахсқа өткеріу

Атқарыушының усы Нызамның 47-статьясының екінши бөлиминде нэзерде тутылған хуқықлары шэртнама бойынша басқа шахсларға өткерилиуи мүмкин. Бундай шэртнамаға, тийислисінше, усы Нызамның 38, 39 хэм 42-статьяларының режелери қолланылады.

Атқарыулардан пайдаланыу ушын рухсатнамалар атқарыушы тэрепинен, атқарыушылар жэмэти атқарғанда болса атқарыушылар жэмэтиниң ўэкилликли ўэкили тэрепинен жазба шэртнама дүзиу арқалы бериледи.

Атқарыудан пайдаланғанлығы ушын хақы муғдары хэм оны есаплап шығарыу тэртиби атқарыушының ямаса атқарыушылар жэмэти ўэкилликли ўэкилиниң пайдаланыушы менен дүзилген шэртнамасында, бундай хақыны жыйнау атқарыушылардың мүклик хуқықларын жэмэтлик тийкарда басқарыушы шөлкемлер тэрепинен эмелге асырылған жағдайларда болса, бундай шөлкемлер пайдаланыушышалар менен дүзетуғын шэртнамаларда белгилеп қойылады.

Аудиовизуал шығарманы дөретиу хаққында атқарыушы хэм аудиовизуал шығарманы таярлаушы арасында шэртнама дүзилиуи атқарыушы тэрепинен усы нызамның 47-статьясының екінши бөлиминде нэзерде тутылған хуқықлар өткерилиуине себеп болады. Атқарыушы тэрепинен бундай хуқықлардың өткерилиуи аудиовизуал шығармадан пайдаланыу менен шекленеди хэм, егер шэртнамада басқаша реже нэзерде тутылған болмаса, аудиовизуал шығармада жазылған сес ямаса көринистен өз алдына пайдаланыу хуқықларын өз ишине алмайды.

49-статья. Атқарыу жазыуын прокатқа беріу хуқықы

Коммерциялық мақсетлерде жэрияланған, атқарылыуы атқарыушы қатнасыуында жазып алынған фонограмманы прокатқа беріу хуқықы, атқарыуды фонограммаға жазып алыу хуқықына шэртнама дүзилгенде, фонограмманы таярлаушыға өтеди.

Коммерциялық мақсетлерде жэрияланған фонограмма нусқаларын прокатқа беріуде атқарылыуы фонограммаға жазып алынған атқарыушы бундай фонограмма нусқаларының прокаты ушын хақы алыу хуқықын сақлап қалады.

Коммерциялық мақсетлерде жэрияланған аудиовизуал шығарманың нусқаларын прокатқа беріуде атқарылыуы аудиовизуал шығармаға киргизилген атқарыушы бундай аудиовизуал шығарманың нусқаларының прокаты ушын хақы алыу хуқықын сақлап қалады.

Коммерциялық мақсетлерде жэрияланған фонограмма ямаса аудиовизуал шығарма нусқаларын прокатқа беріуде хақы жыйнау хэм бөлистириу атқарыушылардың мүклик хуқықларын жэмэтлик тийкарда басқарыушы шөлкем тэрепинен эмелге асырылыуы мүмкин. Хақы муғдары бундай шөлкем менен прокатқа беріуши шөлкем арасындағы келисим менен белгиленеди.

50-статья. Фонограмманы таярлаушының хуқықлары

Фонограмманы таярлаушыға усы Нызамға муўапық, бул фонограммадан пайдаланыўға айрықша хуқықлар тийисли болып табылады.

Фонограмманы таярлаушының фонограммадан пайдаланыўға болған айрықша хуқықлары төмендеги ҳәрекетлерди әмелге асырыў ямаса бундай ҳәрекетлерге рухсат бериў хуқықын аңлатады:

фонограмманы тәкирарлаў (тәкирарлаў хуқықы);

фонограмманың түп нусқасы ямаса нусқаларын сатыў яки меншик хуқықын өзгеше тәризде басқа шахсқа өткериў жолы менен тарқатыў (тарқатыў хуқықы);

фонограмманы ҳәммениң дыққатына жеткериў (ҳәммениң дыққатына жеткериў хуқықы);

фонограмманың түп нусқасы ямаса нусқаларын, ҳәтте олар фонограмманы таярлаушы тәрәпинен ямаса оның келисими менен тарқатылғаннан кейин және оның түп нусқасы ямаса нусқаларына болған меншик хуқықына қарамастан, прокатқа бериў (прокатқа бериў хуқықы);

фонограмманың түп нусқасы ямаса нусқаларын, соның ишинде фонограммаға болған айрықша хуқықлар ийесиниң келисими менен таярланған нусқаларын тарқатыў мақсетинде импорт етиў (импорт етиў хуқықы);

фонограмманы эфирге бериў ямаса кабель арқалы жибериў (фонограмманы эфирге бериў ямаса кабель арқалы жибериў хуқықы);

фонограммаға дүзетиўлер киргизиў ямаса оны басқаша усылда қайта ислеў (қайта ислеў хуқықы).

фонограмманы таярлаушы өз фонограммасынан пайдаланыўдың ҳәр бир түри ушын ҳақы алыў хуқықына ийе. Егер жәрияланған фонограмма нусқалары оларды сатыў ямаса меншик хуқықын өзгеше тәризде басқа шахсқа өткериў жәрдемінде пуқаралық айланысқа нызамлы киргизилген болса, олардың буннан кейинги тарқатылыўына фонограмманы таярлаушының келисимисиз ҳәм оған ҳақы төлемеген ҳалда жол қойылады.

Фонограмманы таярлаушының усы статьяның екинши бөлимінде нәзерде тутылған айрықша хуқықлары шәртнама бойынша басқа шахсқа өткерилиўи мүмкин. Бундай шәртнамаға тийислисинше усы статьяның 38, 39, 42-статьяларының режелери қолланылады.

Фонограммаларды таярлаушылар өз хуқықларын пайдаланылып атырған шығармалар ҳәм атқарыўлар авторлары және атқарыўшылардың хуқықларына бойсынған ҳалда әмелге асырыўы тийис.

Фонограммадан дәрәмат алыў мақсетинде пайдаланылғанлығы ямаса оннан пайдаланыў бундай мақсетке қаратылмағанлығына қарамастан, фонограммадан пайдаланылған деп есапланады.

51-статья. Фонограммадан пайдаланғанлығы үшін хақы төлеу

Коммерциялық мақсетте жәрияланған фонограмманы таярлаушының хәм атқарылуы усундай фонограммаға жазылған атқарылушының келисимисиз, лекин оларға хақы төлеген ҳалда:

фонограмманы көпшилик алдында атқарыуға;

фонограмманы эфирге беріу ямаса кабель арқалы жиберіу, соның ишинде оны ретрансляция етиу жолы менен эфирге беріу ямаса кабель арқалы жиберіуге жол қойылады.

Усы статьяның биринши бөлимінде нәзерде тутылған хақыны жыйнау, бөлистириу хәм төлеу атқарылушылардың мүклик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарылушы шөлкем ямаса фонограммаларды таярлаушылардың меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарылушы шөлкем тәрeпинен усундай шөлкемлер арасындағы келисимге мууапық әмелге асырылуы мүмкин.

Усы статьяның биринши бөлимінде нәзерде тутылған хақы муғдары, сондай-ақ оны төлеу тәртиби хақыны жыйнаушы шөлкем менен фонограммадан пайдаланылушы шахслар арасындағы келисимде белгиленеди.

52-статья. Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу ямаса еситтириу беріуши шөлкемнің хуқықлары

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу яки еситтириу беріуши шөлкем усы көрсетиу ямаса еситтириуден пайдаланыуда усы Нызамға мууапық айрықша хуқықларға ийе болады.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиу яки еситтириу беріуши шөлкемнің өз көрсетиуи ямаса еситтириуинен пайдаланыуға болған айрықша хуқықлары төмендеги ҳәрекетлерди әмелге асыруу ямаса бундай ҳәрекетлерге рухсат беріу хуқықын аңлатады:

көрсетиу ямаса еситтириу жазылуын тәкирарлау (тәкирарлау хуқықы);

көрсетиу ямаса еситтириу жазылуының түп нуқсасы яки нусқаларын сатыу ямаса меншик хуқықын өзгеше тәрizde басқа шахсқа өткеріу жолы менен тарқатыу (тарқатыу хуқықы);

көрсетиу ямаса еситтириу жазылуын хәммениң дыққатына жеткеріу (хәммениң дыққатына жеткеріу хуқықы);

көрсетиу ямаса еситтириуди жазып алыу (жазып алыу хуқықы);

кириу төлемли орынларда көрсетиу ямаса еситтириуди хәммениң дыққаты ушын жиберіу (кириу төлемли орынларда көрсетиу ямаса еситтириуди хәммениң дыққаты ушын жиберіу хуқықы);

көрсетиу ямаса еситтириуди ретрансляция ислеу (ретрансляция хуқықы);

көрсетиу ямаса еситтириуди кабель арқалы хәммениң дыққаты ушын жиберіу ямаса көрсетиу яки еситтириуди эфирге беріу (көрсетиу ямаса еситтириуде кабель арқалы жиберіу ямаса эфирге беріу хуқықы).

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкем өз көрсетиўи ямаса еситтириўинен пайдаланыўдың ҳәр бири түри ушын ҳақы алыў ҳуқықына ийе.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўи ямаса еситтириўи жазыўын тәқрарлаўға болған айрықша ҳуқықы төмендеги жағдайларға қолланылмайды:

көрсетиў ямаса еситтириўди жазып алыў эфир ямаса кабель арқалы яки еситтириў бериўши шөлкемниң келисими менен әмелге асырылғанда;

көрсетиў ямаса еситтириў жазыўын тәқирарлаў усы Нызамның 53-статьясы режелерине муўапық таярланған жазыў мақсетинде әмелге асырылғанда.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң усы статьяның екинши бөлиминде нәзерде тутылған айрықша ҳуқықлары шәртнама бойынша басқа шахсларға өткерилиўи мүмкин. Бундай шәртнамаға тийислисинше усы Нызамның 38, 39 ҳәм 42-статьяларының қағыйдалары қолланылады.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемлер өз ҳуқықларын пайдаланылатуғын шығармалардың авторлары ҳәм атқарыўдың атқарыўшыларының ҳуқықларына, ал тийисли жағдайларда фонограммаларды таярлаўшылар ҳәм эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемлердиң ҳуқықлары сақланған ҳалда әмелге асырыўы тийис.

Эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўи ямаса еситтириўинен дәрмат алыў мақсетинде пайдаланылмағанлығына ямаса оннан пайдаланыў бундай мақсетке қаратылмағанлығына қарамастан, көрсетиў ямаса еситтириўден пайдаланылған деп есапланады.

53-статья. Атқарыўшы, фонограмманы таярлаўшы, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң ҳуқықларының шеклениўи

Атқарыўшының, фонограмманы таярлаўшының, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң ямаса басқа да ҳуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлемеген ҳалда атқарыўдан эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўи яки еситтириўинен ҳәм олардың жазыўларынан пайдаланыўға, сондай-ақ, фонограмманы тәқирарлаўға төмендеги жағдайларда жол қойылады:

Күнделикли ўақыялар шолыўына атқарыўдан, фонограммадан, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўи ямаса еситтириўинен онша үлкен болмаған үзиндилер киргизиў жолы менен;

тек ғана оқыў ямаса илимий-изертлеў мақсетлеринде;

илимий, изертлеў, полемика, сын ямаса мәлимлеме мақсетлеринде цитата алыныўы шәрти менен атқарыўдан, фонограммадан, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўи ямаса еситтириўинен

онша үлкен болмаған үзіндилерди цитата түрінде келтириү. Бунда коммерциялық мақсетте жәрияланған фонограмманы эфирге бериү ямаса кабель арқалы жибериү яки ҳәммениң дыққатына жеткериү ушын ҳәр қандай тәкирарлаү усы Нызамның 51-статьясының қағыйдаларына бойсынған ҳалда әмелге асырылады;

усы Нызамда илим, әдебият ҳәм көркем-өнер шығармалары авторларының меншик ҳуқықларын шеклеүге байланыслы нәзерде тутылған басқа да жағдайларда.

Физикалық шахс тәрәпинен атқарыўшының, фонограмманы таярлаўшының, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиү яки еситтириү бериүши шөлкемнің ямаса басқа да ҳуқық ийесиниң келисимисиз ҳәм ҳақы төлемеген ҳалда атқарыўдың, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиү яки еситтириү бериүши шөлкемнің көрсетиүи ямаса еситтириүиниң, сондай-ақ, фонограмманың жазыўын тек ғана өз жеке мақсетлери ушын ҳәм дәрәмат алыўды гөзлемеген ҳалда таярлаўға жол қойылады.

Егер қысқа мүддет пайдаланыү ушын жазыү ямаса тәкрарлаү эфир арқалы көрсетиү ямаса еситтириү бериүши шөлкем тәрәпинен өз әспаб-үскенелери жәрдемінде ҳәм оның өз көрсетиүи ямаса еситтириүи ушын әмелге асырылып атырған болса, атқарыўдың ямаса көрсетиү яки еситтириүдиң қысқа мүддет пайдаланылатуғын жазыўларын әмелге асырыү, бундай жазыўларды тәкрарлаү ҳәм коммерциялық мақсетте жәрияланған фонограмманы тәкрарлаү ушын атқарыўшыны, фонограмманы таярлаўшыны ҳәм эфир арқалы көрсетиү яки еситтириү бериүши шөлкемнің рухсатын алыўға усы Нызамның 47, 50 ҳәм 52-статьяларының режелери төмендеги шәртлери менен қолланылмайды:

эфир арқалы көрсетиү ямаса еситтириү бериүши шөлкем усы бөлимнің режелерине муўапық қысқа мүддет пайдаланылатуғын жазыү ямаса бундай жазыўды тәкрарлаү әмелге асырылып атырған атқарыўдың өзин ямаса көрсетиү яки еситтириүди эфирге бериү ушын алдын-ала рухсат алған жағдайда;

қысқа мүддет пайдаланылатуғын жазыү илим, әдебият ҳәм көркем өнер шығармаларының усы Нызамның 31-статьясының режелерине муўапық, эфир арқалы көрсетиү ямаса еситтириү бериүши шөлкем тәрәпинен орынланатуғын қысқа мүддет пайдаланылатуғын жазыўға қатнаслы белгиленетуғын мүддет шеклерінде жоқ етип жиберилген жағдайда, өзиниң өз алдына ҳүжжет сыпатына ийелиги себепли мәмлекетлик архивлерде сақланыўы мүмкин болған жалғыз нуска буған кирмейди.

Усы статьяда автордың, атқарыўшының, фонограммаларды таярлаўшының эфир ямаса кабель арқалы көрсетиү яки еситтириү бериүши шөлкемнің яки басқа да ҳуқық ийесиниң ҳуқықларына қатнаслы нәзерде тутылған шеклеўлер атқарыўдан, фонограммадан, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиү яки еситтириү бериүши шөлкемнің көрсетиүи ямаса еситтириүинен, сондай-ақ оларға киргизилген илим, әдебият ҳәм көркем-өнер шығармаларынан нормал

пайдаланыўға зыян келтирмеген ҳалда ҳам атқарыўшының фонограмманы таярлаўшының эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемнің, усы шығармалардың авторлары ҳам басқа да ҳуқық ийелериниң нызамлы мәплерин шеклеп қоймаған ҳалда қолланылады.

54-статья. Түрлес ҳуқықлардың ҳәрекет етиў мүддети

Усы Нызамда атқарыўшыға қатнаслы нәзерде тутылған ҳуқықлар атқарыў бирнши мәрте атқарылғаннан кейин елиў жыл даўамында ҳәрекет етеди.

Атқарыўшының аты-фамилиясына болған ҳам атқарыўды атқарыўшының намысы ҳам абыройына зыян келтириўи мүмкин болған ҳәр қандай тәризде бузып көрсетилиўинен ямаса ҳәр қандай басқаша тәриздеги бундай жағдайлардан қорғаў ҳуқықлары мүддетсиз қорғалады.

Фонограмманы таярлаўшыға қатнаслы усы нызамда нәзерде тутылған ҳуқықылар фонограммада биринши мәрте жәрияланғаннан кейин елиў жыл даўамында ямаса, егер фонограмма оның биринши жазыўынан кейин елиў жыл ишинде жәрияланбаған болса, усы мүддет даўамында ҳәрекет етеди.

Эфир яки кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемнің өз көрсетиўи ямаса еситтириўине қатнаслы усы Нызамда нәзерде тутылған ҳуқықлары бундай көрсетиў ямаса еситтириў биринши мәрте эфирге берилгеннен ямаса биринши кабель арқалы жиберилгеннен кейин елиў жыл даўамында ҳәрекет етеди.

Түрлес ҳуқықлар объектлерине Өзбекстан Республикасының халық аралық шәртнамаларына муўапық қорғаў берилгенде, Өзбекстан Республикасы аймағында түрлес ҳуқықлардың ҳәрекет етиў мүддети усы статьяға муўапық белгиленеди. Лекин бул мүддет түрлес ҳуқықлар объектлери келип шыққан мәмлекетте белгиленген түрлес ҳуқықлардың ҳәрекет етиў мүддетинен асып кетпеўи керек.

Усы статьяда нәзерде тутылған мүддетлерди есаплаў мүддеттиң өте баслаўи ушын тийкар болатуғын юридикалық факт жүз берген жылдан кейинги жылдың 1-январынан басланады.

Усы статьяда нәзерде тутылған мүддетлердиң қалған бөлеги шеклеринде атқарыўдан, фонограммадан, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемнің көрсетиўи ямаса еситтириўинен пайдаланыўды әмелге асырыў яки пайдаланыўға рухсат бериў ҳам ҳақы алыўға болған ҳуқық атқарыўшының, фонограмманы таярлаўшының эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемнің мийрасхорларына (юридикалық шахсларға қатнасы- ҳуқықый мийрасхорларына) өтеди.

55-статья. Түрлес хуқықлар объектлериниң жәмийетлик мүлкке айланыўы
 Атқарыў, фонограмма, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириўге болған түрле хуқықлардың ҳәрекет етиў мүддетиниң тамамланыўы олардың жәмийетлик мүлкке айланыўын билдиреди.

Өзбекстан Республикасы аймағында ҳеш қашан қорғаў берилмеген атқарыўлар, фонограммалар ҳәм эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўлери ямаса еситтириўлери жәмийетлик мүлк болып есапланады.

Жәмийетлик мүлк болған атқарыўлар, фонограммалар, эфир ямаса кабель арқалы көрсетиў яки еситтириў бериўши шөлкемниң көрсетиўлери ямаса еситтириўлеринен ҳәр қандай шахс ҳақы төлемеген ҳалда еркин пайдаланыўы мүмкин.

IV. МЕНШИК ХУҚЫҚЛАРЫН ЖӘМӘТЛИК БАСҚАРЫЎ

56-статья. Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлер

Илим, әдебият ҳәм көркем-өнер шығармаларының авторлары атқарыўшылар, фонограммаларды таярлаўшылар ямаса басқа да хуқық ийелери өз меншик хуқықларын әмелге асырыў мақсетинде усы меншик хуқықларын жәмийетлик басламада басқаратуғын шөлкемлерди дүзиўге хуқықлы.

Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқаратуғын шөлкемлер коммерциялық емес шөлкемлер болып есапланады ҳәм өз уставы тийкарында жұмыс алып барады.

Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердиң уставлары усы Нызамның талапларына жуўап беретуғын режелерди өз ишине алған болыўы тийис.

Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердиң жұмысына қатнаслы монополияға қарсы қаратылған нызам хұжжетлеринде нәзерде тутылған шеклеўлер қолланылмайды.

Хуқық ийелериниң ҳәр қыйлы хуқықлары ҳәм ҳәр қыйлы категориялар бойынша өз алдына шөлкемлерди ямаса бир категориялардағы хуқық ийелериниң мәплерин гөзлеп ҳәр қыйлы хуқықларды басқарыўшы шөлкемлерди ямаса ҳәр қыйлы категориядағы хуқық ийелериниң мәплерин гөзлеп, хуқықлардың бир түрин басқарыўшы шөлкемлерди дүзиўге жол қойылады.

Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлерди мәмлекетлик дизимнен өткерий шәртлери ҳәм тәртиби Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети тәрәпинен белгиленеди.

57-статья. Меншик хуқықларын жәмәәтлик тәртипте басқарыўшы шөлкемлердин жұмысы

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыў ушын ўәкилликлер тиккелей хуқық ийелери тәрәпинен ықтиярлы рәўиште жазба шәртнамалар тийкарында, сондай-ақ, меншик хуқықларын басқарыўды әмелге асырыўшы басқа шөлкемлер (соның ишинде сырт ел шөлкемлери) менен дүзилген тийисли шәртнамалар бойынша бериледи. Бундай шәртнамалар авторлық шәртнама болып есапланбайды ҳәм усы Нызамның 38-42-статьяларының режелери оларға қолланылмайды.

Автор ямаса басқа да хуқық ийеси меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемге шәртнама бойынша өз меншик хуқықларын әмелге асырыў ушын ўәкилликлер бериўге ҳақылы, ал шөлкем, егер бундай хуқықларды басқарыў усы шөлкемнің уставында көрсетилген жұмысына байланыслы болса, бул хуқықларды жәмәәтлик тийкарда әмелге асырыўды өз жуўапкершилигине алыўы шәрт.

Автор ямаса басқа да хуқық ийеси өз меншик хуқықлары ямаса хуқықын әмелге асырыў ўәкилликлерин тийисли категориядағы хуқық ийелериниң меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы тек ғана бир шөлкемге бериўге хуқықлы.

Ҳақы муғдары ҳәм пайдаланыўшылар менен шығармалардан және түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыў ушын шәртнама дүзиў шәртлери, жыйналған ҳақыны бөлистириў ҳәм төлеў усылы және меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемнің жұмысының басқа да әҳмийетли мәселелери бойынша шешимлерди қабыл етиў тек ғана авторлар ямаса басқа да хуқық ийелери тәрәпинен улыўма жыйналыста коллегиял түринде әмелге асырылады.

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем хуқық ийелеринен алынған ўәкилликлер тийкарында пайдаланыўшылар менен шығармалардан ҳәм түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыў ушын шәртнамалар дүзеди. Шәртнамалардың шәртлери пайдаланылатуғын шығармалардың ямаса түрлес хуқықлар объектлериниң түри ҳәм көлемине қарай анықланатуғын бир категориядағы барлық пайдаланыўшылар ушын бир қыйлы болыўы тийис.

Бул шөлкемлер пайдаланыўшылар менен шәртнамалар дүзиўден жетерли тийкарсыз бас тартыўға хуқықлы емес. Бундай шәртнамалар оларда нәзерде тутылған усыллар менен барлық шәртнамалардан ҳәм түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыўға рухсат бередиди ҳәм барлық хуқық ийелериниң, соның ишинде усы статьяның 1, 2 ҳәм 6-бөлимлерине муўапық шөлкемге ўәкилликлерин бермеген хуқық ийелериниң атынан ҳәм олардың мәплерин гөзлеп усынылады. Хуқық ийелериниң пайдаланыўшыларға қатнаслы бундай шәртнамалар тийкарында олардың шығармаларынан ҳәм түрлес хуқықлар

объектлеринен пайдаланыў менен байланыслы барлық итималлы мүлклик қарсы даўалары шәртнамалар дүзген меншик хуқықларды жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем тәрәпинен ретлестирилиўи тийис.

Пайдаланыўшылар меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлерге шығармалардан хәм түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыў ҳаққындағы мағлыўматларды, сондай-ақ ҳақыны жыйнаў, бөлистириў хәм төлеў ушын зәрүр болатуғын басқа да мағлыўматлар хәм хұжжетлерди усыныўы шәрт. Мағлыўматлар хәм хұжжетлердиң дизими меншик хуқықларын жәмийетлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлер пайдаланыўшылар менен дүзилетуғын шәртнамаларда белгиленеди.

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлер жәмәәтлик тийкарда басқарыў ушын алынған шығармалардан хәм түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыўды әмелге асырыўға хуқықлы емес.

58-статья. Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердиң хуқықлары

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем өзи қайсы хуқық ийелериниң атынан ис жүргизип атырған болса, усы хуқық ийелериниң атынан хәм олардан алынған ўәкилликлер тийкарында төмендеги хуқықларға ийе болады:

төләнетуғын ҳақы муғдарын хәм шәртнамалардың дүзилиўине байланыслы басқа да шәртлерди пайдаланыўшылар менен келисип алыў;

бундай шөлкем басқарып атырған хуқықлардан пайдаланыў ушын пайдаланыўшылар менен шәртнамалар дүзиў;

шөлкем төләнетуғын ҳақыны жыйнаў менен усы Нызамда нәзерде тутылған жағдайларда шәртнама дүзбестен шуғылланған жағдайда, бундай ҳақы муғдарын, пайдаланыўшылар менен келисип алыў;

шәртнамаларда нәзерде тутылған ҳақыны хәм (ямаса) усы бөлимниң 4 абзацында нәзерде тутылған ҳақыны жыйнаў, бөлистириў хәм төлеў;

бундай шөлкем өз басқарып атырған хуқықларды қорғаў ушын зәрүр болатуғын ҳәр қандай юридикалық ҳәрекетлерди орынлаў;

усындай шөлкем тәрәпинен белгиленген тәртипте шығармаларды хәм (ямаса) түрлес хуқықлар объектлерин, сондай-ақ шығармаларға хәм (ямаса) түрлес хуқықлар объектлерине болған хуқықларды басқа шахсқа өткериў ҳаққындағы шәртнамаларды дизимге алыўды хәм (ямаса) сақлаўға тапсырыўды әмелге асырыў.

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем хуқық ийелери менен дүзилген шәртнамалар тийкарында нызам хұжжетлерине муўапық басқа хуқықларға да ийе болыўы мүмкин.

59-статья. Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердиң миннетлери

Меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарып атырған шөлкем:

хақы төлеў менен бир ўхақытта хуқық ийелерине олардың хуқықларынан пайдаланылғанлығы хаққындағы мағлыўматларды өз ишине алған есабатларды усыныўы;

усы Нызамның 58-статьясы биринши бөлими бесинши абзацының режелерине муўапық жыйналған хақыдан тек ғана хуқық ийелерине бөлистириў хәм төлеў ушын пайдаланыўы. Бундай шөлкем жыйналған хақыдан бундай хақыны жыйнаў, бөлистириў хәм төлеў бойынша өзиниң хақықый қәрежетлерин қаплаў суммалары, сондай-ақ бул шөлкем тәрәпинен өзи қайсы хуқық ийелериниң атынан ис жүргизип атырған болса, усы хуқық ийелериниң келисими менен хәм олардың мәплерин гөзлеп шөлкемлестирилетуғын арнаўлы қорларға бағдарланатуғын суммаларды шегирип таслаўға хуқықлы;

жыйналған хақы суммалары, усы бөлимниң 3-абзацында нәзерде тутылған суммаларды шегирип таслаған ҳалда шығармалардан хәм түрлес хуқықлар объектлеринен хақықыйқатта пайдаланылыўына сәйкес рәуиште бөлистирилиўи хәм турақлы төлеп барыўы;

топланған хақыны тиккелей хуқық ийелерине бөлистириўи хәм төлеўи және (ямаса) оны хуқық ийелерине бөлистириў хәм төлеў ушын тийисли категориядағы хуқық ийелериниң мәплерин билдириўши басқа да шөлкемлерге усы шөлкемлер менен дүзилген келисимлер тийкарында өткерилиўи;

талап етип алынбаған хақыны хуқық ийелерин излеў илажларын көрип, ол шөлкем есабына түскен сәнеден баслап 3 жыл даўамында сақлап турыўы шәрт. Көрсетилген мүддет тамамланғаннан кейин, шөлкем талап етип алынбаған хақыны бөлистирлетуғын суммаларға қосып жиберилеўге ямаса оны шөлкем өзи қайсы хуқық ийелериниң атынан ис жүргизип атырған болса, тек ғана усы хуқық ийелериниң келисими менен хәм олардың мәплерин гөзлеп басқа мақсетлерге қаратыўға хуқықлы.

Шөлкемге усы Нызамның 58-статьясының биринши бөлиминиң бесинши абзацында нәзерде тутылған хақыны жыйнаўға қатнаслы ўәкиликлер бермеген хуқық ийелери әмелге асырылған бөлистириўге муўапық, оларға тийисли хақының төлениўи, сондай-ақ өз шығармаларын ямаса түрлес хуқықлар объектлерин бул шөлкем тәрәпинен пайдаланыўшыларға усынылған шәртнамалардан алып таслаўды шөлкемнен талап қылыўға хуқықлы.

Мүлклик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемниң жуўапкершилигинде хуқық ийелери менен дүзилген шәртнамалар тийкарында хәм нызам хұжетлерине муўапық басқа да миннетлер болыўы мүмкин.

60-статья. Мүлклик хуқықларды жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердин жумысын қадағалаў

Мүлклик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемлердин жумысын қадағалаў арнаўлы ўәкилликли мәмлекетлик уйым тәрәпинен әмелге асырылады.

Мүлклик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем арнаўлы ўәкилликли мәмлекетлик уйымға төмендеги мағлыўматты усыныўы шәрт:

шөлкемниң уставына киргизилген өзгерислер ҳаққында;

шөлкем усыған уқсас хуқықларды басқарыўшы сырт ел шөлкемлери менен дүзетуғын еки тәрәплеме ҳәм көп тәрәплеме келисимлер ҳаққында;

улыўма жыйналыстың шешимлери ҳаққында;

жыллық баланс, жыллық есабат, соның ишинде талап етип алынбаған ҳақылар ҳаққындағы мағлыўматлар ҳәм шөлкемниң жумысының аудиторлық тексерийи ҳаққында;

шөлкемниң атынан ис жүргизийге ўәкилликли шахслардың фамилиясы, аты ҳәм әкесиниң аты ҳаққында.

Арнаўлы ўәкилликли мәмлекетлик уйым меншик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкемнен оның жумысы өз уставына ҳәм нызам ҳүжжетлерине муўапықлығын тексерийи ушын зәрүр болған қосымша мағлыўмат талап етип алыўға ҳақылы.

V-БАП. АВТОРЛЫҚ ХУҚЫҚ ХӘМ ТҮРЛЕС ХУҚЫҚЛАРДЫ ҚОРҒАҰ

61-статья. Авторлық хуқық ҳәм түрлес хуқықлар ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерин бузғанлығы ушын жуўапкерлик

Авторлық хуқық ҳәм түрлес хуқықлар ҳаққындағы нызам ҳүжжетлерин бузғанлықта айыплы болған шахслар белгиленген тәртипте жуўапкер болады.

62-статья. Авторлық хуқық ҳәм түрлес хуқықларды бузыў

Төмендегилер:

авторлардың жеке мүлклик емес хуқықларын бузыў;

атқарыўшының аты-фамилиясына болған ҳәм атқарыўды ҳәр қандай тәризде бузып көрсетилиўинен ямаса ҳәр қандай басқаша тәриздеги усындай ҳәрекетлерден қорғаў хуқықларын бузыў;

хуқық ийеси ямаса мүлклик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем менен шәртнама дүзбестен шығармалар ямаса түрлес хуқықлар объектин тәқрарлаў, тарқатыў ямаса оннан басқаша тәризде пайдаланыў, усы Нызамға муўапық бундай пайдаланыўға шәртнама дүзбестен жол қойылатуғын жағдайлар буған кирмейди;

усы Нызамда нәзерде тутылған жағдайларда ҳақы төлеў ҳаққындағы талаптарды бузыў;

шығармалардан ямаса түрлес хуқықлар объектлеринен хуқық ийеси ямаса мүлклик хуқықларын жәмәәтлик тийкарда басқарыўшы шөлкем менен дүзилген шәртнама бойынша алынған хуқықларды асырып жиберген ҳалда пайдаланыў;

хуқық ийелериниң мүлклик хуқықларын басқаша тәризде бузыў авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды бузыў болып табылады.

Шығармалардың хәм түрлес хуқықлар объектлериниң тәқрарланыўы ямаса тарқатылыўы авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды бузған ҳалда әмелге асырылатуғын нусқалары контрафакт нусқалар болып табылады. Усы Нызамға муўапық қорғалатуғын шығармалардың хәм түрлес хуқықлар объектлериниң бундай шығармаларды хәм түрлес хуқықлар объектлерин қорғаў тоқтатылған яки ҳеш қашан қорғалмаған мәмлекетлерден хуқық ийелериниң келисимисиз импорт етилетуғын нусқалары да контрафакт нусқалар болып табылады.

63-статья. Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды қорғаўдың техникалық қураллары

Шығармалардан ямаса түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыўды қадағалаўшы, автор, түрлес хуқықлар ийеси ямаса шығармаларға яки түрлесе хуқықлар объектлерине қатнаслы айрықша хуқықлардың басқа ийеси тәрепинен рухсат етилмеген ҳәрекетлер әмелге асырылыўының алдын алыўшы ямаса оларды шеклеўши ҳәр қандай техникалық қурылмалар яки олардың жыйынды бөлеклери авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды қорғаўдың техникалық қураллары деп тән алынады.

Шығармаларға ямаса түрлес хуқықлар объектлерине қаратылған:

шығармалардан ямаса түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыўға байланыслы авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды қорғаўшы техникалық қураллардың қолланылыўы жолы менен белгиленген шекелўлерди алып таслаўға қаратылған ҳәрекетлерди усы статьяның биринши бөлимінде көрсетилген шахслардың рухсатысыз әмелге асырыўға;

хәр қандай қурылманы ямаса оның жыйынды бөлеклерин таярлаўға, тарқатыўға, прокатқа бериўге, ўақытша тегин пайдаланыў ушын бериўге, импорт ислеўге, реклама етиўге, олардан коммерциялық мақсетте пайдаланыўға ямаса хызмет көрсетиўге, егер бундай ҳәрекетлер нәтийжесинде авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды қорғаўдың техникалық қуралларынан пайдаланыў мүмкин болмай қалса, ямаса бундай техникалық қураллар көрсетилген хуқықлардың тийисли дәрежде қорғалыўын тәмийинлемесе, жол қойылмайды.

64-статья. Авторлық хуқық хәм түрлес хуқық ҳаққында мәлимлеме

Шығарманы ямаса түрлес хуқықлар объекттин, авторды, түрлес хуқықлар ийесин ямаса айрықша хуқықлардың басқа да ийесин идентификациялаўшы ҳәр қандай мәлимлеме ямаса шығармадан яки түрлес хуқықлар объектлеринен пайдаланыў шәртлери ҳаққындағы, шығарманың ямаса түрлес хуқықлар

объектинің нұсқасында бар болған, оларға қосымша етилген ямаса бундай шығарманы яки түрлес хуқықлар объектін хәммениң дыққаты ушын жиберіу ямаса хәммениң дыққатына жеткеріуіге байланыслы пайда болатуғын мәлимлеме, сондай-ақ усындай мәлимлемени өз ишине алған хәр қандай цифралар хәм кодлар авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы мәлимлеме деп тән алынады.

Төмендегилерге:

авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы мәлимлемени усы статьяның биринши бөлиминде көрсетилген шахслардың рухсатысыз алып таслау ямаса өзгертиуіге;

авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар хаққындағы мәлимлемени усы статьяның биринши бөлиминде көрсетилген шахслардың рухсатысыз алып тасланған шығармаларды ямаса түрлес хуқықлар объектлерин тәкирарлау, тарқатыу, тарқатыу мақсетинде импорт етиу, көпшилик алдында атқарыу, хәммениң дыққаты ушын жиберіуіге, хәммениң дыққатына жеткеріуіге жол қойылмайды.

65-статья. Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықларды қорғау усыллары

Автор, түрлес хуқықлар ийеси ямаса айрықша хуқықлардың басқа да ийеси хуқық бузыушыдан төмендегилерди талап етиуіге хуқықлы:

хуқықларды тән алыуын;

хуқық бузылуынан алдыңғы жағдайды тиклеуін хәм хуқықты бузатуғын ямаса оның бузылуы қәупин жүзеге келтиретуғын хәрекетлерди тоқтатыуын;

хуқық ийесинің хуқықы бузылмаған жағдайда, ол пуқаралық айланыстың әдеттеги шараятларында алыуы мүмкин болған, лекин ала алмай қалған дәраматы муғдарындағы зәлелдің орнын қаплауын. Егер хуқық бузыушы атворлық хуқық ямаса түрлес хуқықларды бузыу ақыбетинде дәраматлар алған болса, хуқық ийелери басқа зәлеллер менен бир қатарда қолдан жиберилген пайданы бундай дәраматлардан кем болмаған муғдарда қаплауын;

зыянлар келтирилиуі фактине қарамастан, хуқық бузыушылықтың өзгешелиги хәм хуқық бузыушының айыбы дәрежесинен келип шығып, ис айланысы қағыйдаларын есапқа алған халда зәлелдің орнын өтеу орнына төленіуі тийис болған компенсацияны төлеуін;

усы Нызамда белгиленген хуқықларын қорғау менен байланыслы болған нызам хужжетлеринде нәзерде тутылған басқа да шаралар көриуін.

Автор хәм атқарыушы өз хуқықлары бузылған жағдайда, хуқық бузыушыдан мораллық зыян қапланыуын талап етиуіге хуқықлы.

Меншик хуқықларын жәмәтлик тийкарда басқарыушы шөлкем меншик хуқықларын басқарыу усындай шөлкем тәрепинен әмелге асырылып атырған шахслардың бузылған авторлық хуқықлары хәм түрлес хуқықларын қорғап,

нызамда белгиленген тәртіпте өз атынан арза менен судқа мүрәжат етиуге хуқықлы.

Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар бузылыўының алдын алыў ямаса оны тоқтатыў ушын зәрүр илажлар көриў нәтийжесинде үшінши шахсларға келтирилген зыянлар, сондай-ақ бундай илажларды әмелге асырған шахс көрген зыянлар хуқық бузыўшы есабынан өндирип алыныўы тийис.

66-статья. Шығармалардың хәм түрлес хуқықлар объектлериниң контрафакт нусқаларын конфискациялаў

Шығармалардың хәм түрлес хуқықлар объектлериниң контрафакт нусқалары, сондай-ақ, оларды таярлаўда хәм тәкирарлаўда пайдаланылатуғын материаллар хәм әсбап үскенелер және әмелге асырылған хуқық бузыўшылықтың басқа да қураллары нызам хұжжетлерине муўапық суд тәртибинде конфискация етиледі.

Шығармалардың хәм түрлес хуқықлар объектлериниң конфискацияланған контрафакт нусқалары жоқ етилиўи тийис, оларды хуқық ийесиниң өтинишине муўапық тапсырыў жағдайлары буған кирмейди.

V1-БАП. ЖУЎМАҚЛАЎШЫ РЕЖЕ

67-статья. Тартысларды шешиў

Авторлық хуқық хәм түрлес хуқықлар саласындағы тартыслар нызам хұжжетлеринде белгиленген тәртіпте шешиледи.